

**MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ
FAKULTA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ**

Katedra sociologie

Homosexualita v diskurzu sexuologie, psychologie a sociologie
Bakalářská diplomová práce

Klára Dokulilová

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Lišková
UČO: 103175
Obor: PL – SO
Imatrikulační ročník: 2003

Brno, 2006

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci, která obsahuje 11 694 slov, vypracovala zcela sama, s použitím uvedené literatury a internetových zdrojů.

Klára Dokulilová

Děkuji Mgr. Kateřině Liškové za poskytnutí cenných rad. Dále děkuji Dagmar Dokulilové za pomoc s korekturou textu a Vlastimilu Dokulilovi za pomoc s prací s počítačem.

Klára Dokulilová

Obsah:

1. Úvod	5
2. Homosexualita a její definice	8
3. Procentuální zastoupení homosexuálů v populaci	10
4. Homosexuální jednání versus homosexuální orientace	11
5. Bisexualita – přechod od heterosexuality k homosexualitě?	12
6. Homosexualita v sexuologii a lékařství	14
6.1 Zkoumání těl homosexuálů a jejich odlišností	15
6.2 Testosteron, estrogen	15
6.3 Příčiny vzniku homosexuality	16
6.3.1 Podle Freuda	16
6.3.2 Na přelomu 20. a 21. století	18
6.4 Pokusy o léčbu homosexuality	19
6.5 Vyškrtnutí homosexuality z mezinárodního seznamu nemocí	21
7. Vlivy společnosti na psychický vývoj homosexuála	22
7.1 Euro-americká společnost	22
7.1.1 Křesťanství	22
7.1.2 Židovské náboženství	24
7.1.3 Islám	24
7.2 Coming out	25
7.3 Jedinec odmítající svou sexuální orientaci	27
7.4 Homosexualita a promiskuita	29
8. Homosexualita a společnost	31
8.1 Z historie do současnosti	31
8.2 Institucionalizovaná homosexualita	34
9. Závěr	35
Seznam literatury:	37
Internetové stránky:	39
Jmenný index:	40
Anotace Česky:	41
Anotace Anglicky:	41

1. Úvod

Sexualita je jedním z podstatných aspektů života žen, mužů i dětí. Ne vždy jí však bylo významné místo v lidském životě přiznáno. Slovo sexualita bylo poprvé použito v roce 1836 na stránkách Oxford English Dictionary. Sexualita zde byla definována jako „určitá vlastnost člověka být sexuální nebo mít sexuální styk“ (Bristow 1997:3). Do té doby byl sex chápán jako prostředek k plození dětí o ostatních aspektech sexuality se příliš neuvažovalo. Rozkoš byla považována spíše za špatnou nebo hříšnou. Od této doby se však mnohé změnilo. Sexualita je nyní brána jako lidem přirozená, charakterizuje každého jednotlivého člověka. Sexualitu dnes, na začátku 21. století, považujeme za nedílnou součást identity člověka. Za rozdílným způsobem provádění sexu můžeme pozorovat rozdílnost lidských sexualit. (Weeks 1997 in Katrňák 1999).

Ve vědeckých kruzích existovaly a existují různé pohledy na sexualitu. Podle Freuda, je každý jedinec nadán sexualitou již od raného dětství. Individuální sexualita ovlivňuje jedince a formuje jeho osobnost. Freud zdůraznil význam sexuality jako jednoho z hnacích principů celého lidstva a na sexuálním vývoji lidí vystavěl základy své psychoanalytické teorie (Freud 1969).

Naproti tomu Foucault, který se sexualitou zabýval v 70. letech 20. století, došel k teorii, že sexualita je sociální konstrukt, který je vytvářen každou společností, že „sexualita není přirozený rys nebo skutečnost lidského života, ale vykonstruovaná zkušenostní kategorie, která má historický, sociální a kulturní původ“ (Spargo 2001:17). Jeho analýzy se nezaměřovaly na podstatu sexuality, ale na její formování. Foucault zdůrazňoval zásadní roli moci a její funkci ve společnosti. Když je nějaký diskurz (vědecký, náboženský, sexuologický) nadán mocí určovat míru sexuality ve společnosti, určuje její formy a praktiky uskutečňování. Vytváří v dané společnosti atmosféru v které může, za pomoci vytvořených norem, ovládat chování lidí. Důležité je nastavení diskurzů, pomocí kterých má být sexualita diskutována a poznávána. Diskurzy se nastavují pomocí společenských institucí (Foucault 1999). Ve středověku diskurz nastavovalo křesťanství, později lékařská věda a sexuologie.

Foucaultovu teorii podpořili i Laumann s Gagonem (1995). Tvrdí, že v každé kultuře a v každém historickém období můžeme nalézt nějaký určitý sexuální scénář. Sexuálním scénářem chápeme legitimní způsob sexuálního chování utvořený celospolečenskými vlivy. Podle sexuálních scénářů své kultury a své doby lidé jednali, či jednají, používají různé

sexuální praktiky. Scénář lidem říká to, s kým by měli a neměli mít sex, kde by ho měli dělat, co by při něm měli dělat a z jakých důvodů by ho měli dělat. Scénáře byly a jsou vytvářeny kulturou společnosti v jaké se později odehrávají.

Jak je vidět, na sexualitu vzniklo a vzniká mnoho teorií, které se vzájemně potvrzují, doplňují a vyvrací. Jedním z témat, kterým se vědci z různých oborů zabývají, je v rámci sexuality i homosexualita. A právě homosexualitou se budu ve své bakalářské práci zabývat. Zajímalo mě, jak se na tento "jev" dívají různé vědní obory. Cílem mé práce je podívat se na homosexualitu v diskurzu sexuologie a psychologie sociologickým pohledem. Za pomoci výše zmíněných vědních disciplín, chci ukázat čtenáři, jak je postoj k homosexualitě determinován společností. Jak se postoje společnosti odráží na jednání a prožívání homosexuálně orientovaného jedince.

Chci se také zabývat otázkou, proč je homosexualita v sexuologii a psychologii tak rozebíraným tématem? Proč se jí vědci zabývali a stále zabývají s takovým úsilím. Proč je tak důležité zjistit v čem homosexuální orientace jedince spočívá? A proč je pro homosexuálního jedince tak obtížným úkolem svoji orientaci přiznat? Chtěla bych zjistit, jestli tomu tak bylo vždy a popřípadě jaké změny zapříčinily, že se v průběhu lidských dějin postoje k homosexualitě tak různí a kam směřují nyní.

Cílem mé práce není vysvětlit a objasnit místo homosexuality ve společnosti. Ani ji nechci pojímat jako celek, protože homosexualita může být chápána nejrůznějšími způsoby. Každá vědní oblast, přes antropologii, politologii až k mezinárodním vztahům by k tomuto tématu mohla něco říci, nějak se k němu postavit a zaujmout stanovisko. Já si vybrala obory sexuologii a psychologii. S otázkami ohledně homosexuality se lidé obraceli na odborníky z těchto oborů nejdříve.

Sexuologie, jako obor medicínský, se snažila objasnit příčiny vzniku homosexuality. Proč je ale tak důležité zjišťovat příčiny homosexuality, proč bylo napsáno tolik studií? Je snad vznik heterosexuality také tak diskutovaným tématem? Byla a je homosexualita celosvětovým tématem a problémem, který je nutno vyřešit? Nebo je její zkoumání podmíněno jen určitými kulturami a dobou?

Psychologie, jako věda o člověku a osobnosti, vysvětluje procesy, kterými si homoeroticky orientovaný jedinec musí projít, aby si vytvořil představu vlastní identity. Hovoří o homosexualitě z pohledu jednotlivce. A zase je tu nasnadě otázka, proč je pro homosexuály tak

frustrující si homosexualitu přiznat. Je-li přiznání homosexuální orientace tak obtížným úkolem všude ve světě a bylo tomu tak vždy? Sociologický pohled nám ukáže, jak se v rámci sexuologie a psychologie, společnost k homosexuálně orientovaným lidem staví a jak tento postoj ovlivňuje doba a kultura, ve které žijí.

V úvodu své práce homosexualitu definuji a přiblížím některá fakta. Nejprve se budu zabývat definicí homosexuality, tak jak ji pojali sexuologové a psychologové a jak se tyto definice v průběhu let mění. Dále se budu zabývat tím, kolik procent¹ z populace myslíme, když hovoříme o homoerotické² minoritní skupině. Následující kapitola bude pojednávat o termínech „homosexuální jednání“ a „homosexuální orientace.“ Popíšu a vysvětlím rozdíly mezi těmito termíny a jejich konkrétní projevy ve společnosti. Setkáváme se s názory, že již jediný erotický zážitek s osobou stejného pohlaví znamená homosexualitu jedince. V této kapitole se tento předsudek budu snažit vyvrátit. V navazující kapitole se chci zabývat podobným jevem a to bisexualitou. Bristow (1997: 4) ji definuje jako „obsazení dvou pohlaví v jednom těle.“³ Bisexualita je velice zvláštní jev, na který existuje několik různých názorů i ve vědeckých kruzích. Tyto názory na ni se budu snažit čtenáři objasnit.

Po úvodních kapitolách se již začnu zabývat homosexualitou v diskurzu sexuologie, psychologie a sociologie. V kapitole o homosexualitě v sexuologii se nejprve zaměřím na začátky zkoumání homosexuality z lékařského pohledu. Popíši zde, proč a jak se lékaři snažili najít znaky homosexuality ve fyzické stavbě lidských těl. Poté bude následovat podkapitola o pohlavních hormonech, testosteronu a estrogeneru. Objev těchto hormonů měl pro mnohé vědce velký význam. Mysleli si, že přišli na důvod vzniku homosexuality. Pomocí těchto hormonů se snažili homosexualitu léčit, bezúspěšně. I novější objevy z genetické oblasti se pokusily odpovědět na některé dílčí otázky týkající se vzniku homosexuality. Ovšem i ty nebyly verifikovány, proto je nemůžeme považovat za platné. O nejrůznějších formách léčby homosexuality a o léčebných postupech chci hovořit v další podkapitole. Homosexualita začala být chápána v rámci sexuologie jako „normální, avšak minoritní projev lidské sexuality.“ Přestala být v rámci sexuologie považována za nemoc a byla vyškrtuta z mezinárodního seznamu nemocí.

---

¹ Domnívám se, že když budeme hovořit o minoritě, je důležité vědět, jak je početná.

² Homosexuální a homoerotická jsou pojmy označující jeden jev. Homosexuální označení však může evokovat, že je tato lidská identita pouze o sexu. Jako čistě homosexuální můžeme označit např. homosexuální chování, kde jde pouze o sexuální styk s osobou stejného pohlaví. Jako homoerotický nazveme vztah, kde jde nejen o sexuální uspokojení, ale i o erotickou přitažlivost a citový prožitek.

³ Volně přeloženo: „containing both sexes in one body.“

Ale ani prohlášení, že homosexualita není nemoc a že jedinci, kteří se jako homosexuálové identifikují nejsou pro společnost nebezpeční, nezamezily různým předsudkům. Společenské předsudky vytváří hlavní problém homosexuálů. Kvůli nim se bojí svou odlišnost přiznat sobě i okolí. Tím se dostávám ke kapitole o homosexualitě v diskurzu psychologie. V této kapitole budu hovořit o jedincích, kteří jsou homosexuály a kteří se snaží se svou orientací smířit. První část kapitoly popíše průběh období, kdy si jedinec uvědomí svou homosexualitu, až po dobu kdy se s ní identifikuje a přizná ji svému okolí. Moderní psychologie zastává názor, že sexuální orientace je vrozenou součástí naší identity (Fifková 1998). Stává se, že jedinci svoji orientaci odmítnou a to jim způsobí velké psychické potíže. Bude mě zajímat, proč ji odmítají, když je jim tato sexuální orientace vlastní. Psychologie, jako praktická věda, se snaží jedincům, kteří odmítli svou sexualitu a tápají ve svém sexuálním životě, pomoci. Ujišťuje je, že jejich zařazení k sexuální menšině je legitimní a společností přijatelné. V diskurzu psychologie se budu zabývat i promiskuitním chováním. Liší se od sebe sexuální život homosexuálních žen a mužů? Pokud ano, které faktory tuto odlišnost způsobují?

V poslední kapitole své práce se chci zaměřit na to, jak na homosexuální jedince působí klima společnosti v níž žijí. Jak změny, které se v rámci pohledu na homosexualitu ve společnosti odehrávají, ovlivňují jejich postavení.

2. Homosexualita a její definice

Termín homosexualita poprvé použil a do odborného jazyka vědy zavedl maďarský psychiatr Karoly Benkert v roce 1869. Homosexualitu charakterizuje tak, že *„kromě normálního pohlavního pudu mužů a žen obdařila příroda některá mužská či ženská individua při narození homosexuálním pudem,“* který *„vyvolává přímo hrůzu z opačného pohlaví“*. Nahradil tak dosud používané označení „sodomie“⁴ či „pederastie“. Tento termín se ve vědeckém a později i běžném prostředí ujal také díky Richardu von Krafft-Ebingovi a Magnusi Hirschfeldovi, kteří termín "homosexualita" zpopularizovali (Zvěřina 2003).

Definice homosexuality a homosexuálů se liší v závislosti na období, kdy byly vymezeny. V rámci Československého prostředí uvedu definice, které reflektují změny v chápání homosexuality. Změny, které se nejen u nás v rámci pohledu na homosexualitu udály.

---

⁴ Termín sodomie je odvozen z příhody ze Starého zákona. Na město Sodomu byl seslán oheň a síra, protože Sodomští propadli sexuální zvrhlosti a oddali se smilstvu.

Brzek (1992: 19) *"Homosexualitou rozumíme sexuální orientaci na osoby stejného pohlaví. Je to celoživotní, neměnný a nositelem nezapříčiněný a nezvolený, tedy také nezaviněný stav, jenž je charakterizován tím, že nositel tohoto stavu je pohlavně přitahován a vzrušován osobami stejného pohlaví."* Tato definice vznikla již v roce 1990, tedy v době, kdy byla homosexualita stále zapsána v mezinárodním seznamu nemocí. Důležitá a mnohé vypovídající jsou slova nezvolený, nezapříčiněný a nezaviněný stav, která staví homosexuála do role postiženého člověka. Jeho vymezení homosexuality popisuje pouze sexuální přitažlivost a vzrušivost, s citovou náklonností nepočítá.

O dva, respektive o čtyři roky později, byla homosexualita v našem prostředí definována jako: *"geneticky determinovaný celoživotní a neměnný stav libida, při kterém jedinec za podmínek možnosti svobodné volby preferuje za účelem sexuálního a citového kontaktu objekt stejného pohlaví, přičemž takto vzniklý vztah se svojí kvalitou v plné míře vyrovná vztahu heterosexuálnímu"* (Dubaj 1994 in Janošová 2000: 13). Z tohoto vymezení homosexuality je již znát, že ji autor akceptuje i jako citový svazek dvou lidí. Z této definice je důležité vyzdvihnout tvrzení, že homosexuální člověk preferuje osoby stejného pohlaví pouze za podmínek svobodné volby. Co to znamená? Že v podmínkách, kde svobodná volba sexuální orientace není, preferuje homosexuál heterosexuální svazek? Není spíš pravdivé tvrzení, že v podmínkách kde svobodná volba chybí, homosexuálové jedince stejného pohlaví stejně preferují, jen to musí před společností, v níž žijí, skrývat.

Fifková (1998: 76) o homosexualitě píše, že je to vrozená, celoživotně neměnná sexuální a erotická preference. Podotýká, že *„nejde o jiný druh lásky. Homosexuální muži se zamilovávají do mužů stejným citem jako heterosexuální lidé do sebe navzájem a stejně jako homosexuální ženy do žen.“* Tato definice homosexuality je velice tolerantní. Homosexualitu chápe jako sexuální a citový stav jedince a homosexuální svazky staví jako rovné svazkům heterosexuálním. Slova jako láska a zamilovat se, která Fifková použila, znamenají plnohodnotné uznání vztahu dvou lidí bez ohledu na pohlaví.

Procházka (2002) homosexuální orientací chápe trvalou a neměnnou charakteristiku člověka. Homosexuální jedinec je eroticky a citově přitahován osobou stejného pohlaví. Z jeho pohledu je k určení homosexuální orientace nejdůležitější vlastní sebepoznání. V procesu sebepoznávání je důležité vnímat vlastní erotické sny, touhy a projevy citové náklonnosti k osobám stejného pohlaví. Tato poslední definice, podobně jako předešlá, chápe

homosexualitu jako citový projev k jedinci stejného pohlaví. Procházka vyzdvihuje vlastní osobnost homosexuála, který svou homosexualitu musí sám rozpoznat.

3. Procentuální zastoupení homosexuálů v populaci

V rámci zkoumání minoritní sexuální skupiny, je důležité vědět, o jak velkou skupinu se v rámci populace jedná. Výzkumů a šetření na zjištění počtu homosexuálů bylo realizováno mnoho u nás i v zahraničí. Výsledky výzkumů se velice různí. Může to být dáno několika parametry, třeba obdobím, kdy se výzkum provádí. S postupem času, kdy se homosexualita stává jevem více tolerovaným, než tomu bylo například u nás před rokem 1989, se k ní hlásí více jedinců⁵. Přestává být skrývána. Zkoumaní respondenti jsou více ochotní svou minoritní sexuální orientaci v šetřeních přiznávat. Stále však existují lidé, kteří ji nepřiznají a před svým okolím skrývají. Bojí se nepřátelské reakce ze strany lidí ve svém okolí.

U nás výzkum na zjištění počtu homosexuálních jedinců provedli v roce 1993 a 1998 Petr Weis a Jaroslav Zvěřina (2001). Ve výzkumu rozlišili „homosexuální zkušenost“⁶ a „homosexuální orientaci“⁷. Homosexuální zkušenost přiznalo v roce 1993 3,4% mužů, v roce 1998 to bylo již 6,2% mužů. Ženy přiznaly homosexuální zkušenost v 2,6% případech v roce 1993. V roce 1998 přiznalo homosexuální zkušenost 4,4% žen.

Za homosexuálně orientované nebo nejisté si svou orientací se označilo 1,8% mužů v roce 1993 a 2,5% mužů v roce 1998. Ženy přiznaly svou homosexuální orientaci nebo nejistotu v orientaci ve 2,3% případech v roce 1993 a ve 3,5% případech v roce 1998.

Sexuálním chováním v USA se zabýval známý biolog a sexuolog Kinsey. Výsledkem jeho práce je studie, která uvádí, že 4% americké bílé populace jsou výlučně homosexuálně orientovaní muži. U žen je toto procento menší, uvádí se 1 až 3% výlučně homosexuálních žen (Oakleyová 2000). Z výzkumů Kinseyova institutu je patrné, že sexuální chování se u lidí v průběhu života mění⁸. Sexuální zkušenost s osobou stejného pohlaví v tomto výzkumu přiznalo 37% mužů a 9% žen.

Z výše napsaného by se dalo usoudit, že homosexualita je jev častější u mužů než u žen. Roli však může hrát fakt, že ženská sexualita je obecně méně prozkoumaná než mužská a je

---

⁵ Dekriminalizace homosexuality byla v ČR završena v roce 1990. Zákaz diskriminace na základě sexuální orientace byl proveden v roce 1999.

⁶ Homosexuální zkušenost – jednorázový nebo opakovaný sexuální kontakt s osobou stejného pohlaví.

⁷ Homosexuální orientace – jedinec je sexuálně přitahován výlučně osobami stejného pohlaví.

⁸ S tímto tvrzením nesouhlasí zastánci dichotomní koncepce sexuality (viz níže).

obtížněji vysvětlitelná. Homosexuálky jsou navíc společensky méně nápadné a není o ně projeven takový zájem (Janošová 2000). Ženskou homosexualitou se taky zabývalo méně výzkumů než mužskou, a proto narážíme v tomto směru na nedostatek faktických informací. Setkáváme se i s jinými definicemi ženské homosexuality, které ji kvalitativně odlišují od mužské. Třeba West charakterizuje ženskou homosexualitu spíše jako emocionální vztah, než jako vztah založený na sexuálním fyzickém kontaktu (West 1968 in Oakleyová 2000). Toto tvrzení je však nepodloženo a vypovídá spíše o sociálním stereotypu ženskosti.

Emancipovaná hnutí homosexuálů, která bojují za práva svých členů, často počet homoeroticky zaměřených jedinců nadhodnocují, uvádí až 10% z populace. Tato tendence je pochopitelná. Při prezentaci svých zájmů a požadavků na právní emancipaci⁹ je velikost minority důležitým faktorem.

4. Homosexuální jednání versus homosexuální orientace

V diskurzu týkajícím se homosexuality bývají často zaměňovány pojmy homosexuální orientace a homosexuální jednání. Ne každé homosexuální chování je podmíněno homosexuální orientací¹⁰. A naopak, ne každý homosexuálně orientovaný člověk se homosexuálně chová.

Homosexuální orientace je sexuology a psychology, kteří zaujímají biologizující přístup k sexualitě, chápána jako neměnná, vrozená charakteristika člověka, která jej a jeho chování od narození determinuje. Pokud člověk svou orientaci přijme a identifikuje se jako homosexuál, přijímá svou sexuální roli. Tuto roli dává najevo volbou sexuálního partnera nebo preferovaným sexuálním chováním.

---

⁹ Hnutí homosexuálů ve světě nejčastěji usilují o uzákonění registrovaného partnerství, možnost adopce a výchovu dítěte.

¹⁰ Někteří autoři rozdíl mezi homosexuálním chováním a homosexuální orientací dělí ještě dál. Například Kenneth Plummer (1975 in Giddens 1999) rozlišil čtyři typy homosexuality. Nezávaznou formou homosexuality jsou označeny přechodné homoerotické projevy. Určující vliv na celkovou sexualitu jedince nemají. K nezávazné formě patří třeba eroticko sexuální experimenty v pubertě.

Situační forma homosexuality se vyskytuje v prostředích, kde k homosexuálním stykům dochází pravidelně, nicméně jedinec jim přednost nedává. Je brána spíš jako náhražka heterosexuálního styku. Tato dvě formy homosexuality se týkají homosexuálního jednání.

K typům homosexuality jako sexuální orientace patří personalizovaná homosexualita. Hovoříme o ní ve chvíli, kdy je homosexuálně orientovaný jedinec izolován od skupiny lidí, kteří se k této orientaci také hlásí. Jeho orientace zůstává utajena. Je skrývána i před nejbližším okolím. Čtvrtý typ homosexuality nazval Plummer homosexualitu jako způsob života. Jedinci se ke své orientaci veřejně hlásí. Sdružují se s jinými osobami podobného nebo stejného sexuálního zaměření. Skupiny těchto lidí označujeme za subkultury. Vyznačují se specifickým životním stylem.

Procházka (2002) sexuální orientaci chápe jako trvalou a nezměnitelnou charakteristiku každého člověka. Sexuální orientaci lidé vyjadřují při volbě svého partnera, kterého eroticky i citově upřednostňují. Toto tvrzení je značně deterministické a nepředpokládá možné sexuální zkušenosti jedinců i s osobami jiného pohlaví, než toho, které upřednostňují. Za vhodnější popis sexuální orientace považují pojem sexuální preference určitého pohlaví, který dává prostor ke změnám sexuální preference v průběhu života.

Nejpřesnějším ukazatelem k zjištění erotické orientace je sexuální prožívání, které je nejnítěrnější záležitostí jedince. Se sexuálním prožíváním je spojena veškerá sexuální aktivita, kterou jedinec dobrovolně vykonává. Do sexuálního prožívání patří erotické fantazie a sny. V nich si člověk dovolí dělat co se mu líbí a co třeba nemůže reálně uskutečnit. Pro sexuální identifikaci je důležité to, co ve fantaziích a přáních převažuje (Janošová 2000).

Sexuální chování je vnějším odrazem sexuální orientace. Je však možné, že se homosexuálně orientovaní jednotlivci mohou chovat jako heterosexuálové a naopak. Lidé, později definovaní homosexuálové, se před coming outem mnohdy chovali jako heterosexuálové. Někteří homosexuálové, kteří se neztotožnili se svou homosexualitou se chovají heterosexuálně celý život atd.

I heterosexuálně orientovaní jedinci se mohou chovat homosexuálně. Jedná se například o náhražkové sexuální chování v prostředí kde se nevyskytují potencionální partneři s preferovaným pohlavím, jedná se například o věznic, armádu atd. Časté je sexuální sblížení s jedinci nepreferovaného pohlaví ze zjištěných důvodů tzv. homosexuální prostituce, či zkoušení něčeho nového a experimentování v sexuálním životě (Brzek 1992). Převažuje-li však u těchto lidí heterosexuální orientace, vrátí se po této zkušenosti, nebo hned jak to bude možné k heterosexuálním vztahům. Pokud jedinec při homosexuální zkušenosti dosáhne většího uspokojení než v heterosexuální sexualitě, nestává se z něj ze dne na den homosexuál, nýbrž v sobě odhalil skrytou homosexualitu (Říčan 1990 in Janošová 2000).

5. Bisexualita – přechod od heterosexuality k homosexualitě?

"Termín bisexualita poprvé použil Darwin pro označení jednotlivců z rostlinné a živočišné říše, kteří mají zároveň obě pohlaví" (Brzek 1992: 14). Dnes za bisexualitu označujeme stav, kdy jedinec není schopen přesně určit, které ze dvou pohlaví sexuálně preferuje. Přitahují ho/ji muži i ženy stejně.

Názorů na bisexualitu a bisexuály je mnoho. Bisexualita je pro jedny ojedinělý, málokdy se vyskytující fenomén. Vyskytuje se u jedince, který nedokáže určit, kterým pohlavím je sexuálně přitahován. Pro druhé je to jev zcela přirozený. Tvrdí, že každý člověk je více či méně bisexuální. Podle mého názoru jsou obě tyto koncepce správné, jen jedna svou tezi vysvětluje v rámci sexuální orientace a druhá v rámci sexuálního jednání. Někteří vědci existenci bisexuálně orientovaných lidí připustili pouze teoreticky, v jejich reálný výskyt ovšem nevěří (Rupp 2001).

Zastánci dichotomní koncepce hovoří o bisexualitě pouze tehdy, když jedinec není schopen přesně určit jakému pohlaví by dal v sexuálním i emočním životě přednost. Sexuální vzrušivost je u nich pro ženy i muže stejná. Jsou jak homosexuálně tak heterosexuálně orientovaní. Stoupenčí dichotomní koncepce usuzují, že jedinci, kteří se identifikují jako heterosexuálové nebo homosexuálové, zůstávají heterosexuály či homosexuály i ve chvíli, kdy se v jejich sexualitě vyskytnou prvky opačného sexuálně-erotického prožívání (Cabai, Stein 1996 in Janošová 2000).

Bisexuálové si své partnery vybírají podle náklonnosti a přitažlivosti, pohlaví nehraje roli. Pro takto orientované jedince je, podle některých odborníků, celoživotní věrnost jednomu partnerovi obtížným úkolem. Představuje to pro ně určitou citovou redukci. Ztrácí to, co by jim mohl dát partner jiného pohlaví, než kterého si v daný moment pro život vybrali. Stejně tak je možné, že jedinci, kteří se se svou bisexualitou nevyrovňají, mohou se celoživotně skrýt v heterosexuálním partnerství.

Vedle dichotomní koncepce bisexuality se staví pojetí bisexuality Alfreda Kinseyho (1966). Ten se domnívá, že se v populaci nachází početná skupina jedinců, kteří svým sexuálním chováním tvoří přechod od homosexuality k heterosexuality. Vytvořil škálu, na které tento hetero–homosexuální přechod vyznačuje.

Kinseyho sedmibodová škála vymezuje bod 0 jako úplnou heterosexuality a bod 6 jako úplnou homosexualitu. Střední bod 3 je bodem na němž se ocitá jedinec, který má stejný podíl homosexuálních i heterosexuálních zájmů, čistý bisexuál. Body 4 a 2, zastupují jedinci, kteří jsou se svými sexuálními preferencemi převážně homosexuální, respektive heterosexuální. Mají však častější než náhodné styky s nepreferovaným pohlavím. Jedinci vymezení na stupnici body 1 a 5, jsou na tom obdobně. Avšak jejich styky s nepreferovaným pohlavím jsou pouze občasné a víceméně náhodné. Tato škála je založena na sebehodnocení erotické preference a na

sebeidentifikaci. Zastánci jeho teorie, kteří nejsou ojedinělí, tvrdí, že každý člověk je více či méně bisexuální (Meadová in Janošová 2000).

Jaroslav Zvěřina (2003) zmiňuje termín bisexuální chování. Bisexuální chování označuje jedince, kteří v průběhu života uskutečnili sexuální styk s mužem i se ženou. Mezi takto označenými lidmi se vyskytují častěji homosexuálové než heterosexuálové. Homosexuálové totiž mají v průběhu života pohlavní styk s osobami opačného pohlaví častěji než heterosexuálové s osobami stejného pohlaví. Je to dáno tím, že homosexuálové žijí v převážně heterosexuálním světě. Jsou vychovávaní jako heterosexuálové, kteří by měli splňovat heteronormativní předpoklady. A tak má mnoho z nich sexuální zkušenost s jedincem opačného pohlaví.

Za bisexualitu se "schovávají" i někteří homosexuálové. Označují se tak osoby s nevyhraněnou nebo neakceptovanou homosexuální orientací. Vydávají se za bisexuály, protože si myslí, že je tento stav, pro společnost přijatelnější a nebývá tak odsuzován a marginalizován.

6. Homosexualita v sexuologii a lékařství

Začátkem 19. století se zrodil mýtus, že mužské zásoby semene jsou omezené a že masturbací nebo homosexuálními aktivitami o něj muž přijde a tím ztratí i svůj „mužský potenciál.“ Také proto byla homosexualita považována za nemoc nebo úchylku. V první polovině 19.století se v medicíně vymežil okruh odborníků, kteří se zabývali sexuálním chováním. Vypracovali podrobný popisný systém klasifikující jasnou škálu sexuálních typů lidí (homosexuál, bisexuál, heterosexuál a jejich varianty) a formy sexuální touhy (fetišismus, sadismus, atd.). Měli své formy zkoumání, své výzkumy a výsledky.

Homosexualita byla zpočátku považována za inverzi lidských identit (muž se považuje za ženu, žena za muže) podle kterých také jednali. V roce 1886 vyšla kniha Richarda von Krafft-Ebinga „Psychopathia Sexualis,“ který použil pojem Karolyho Benkerta " homosexualita". V knize popisuje mužskou homosexualitu jako degenerující jev a homosexualitu ženskou považuje za duševní poruchu, kterou zapříčinila „mozková anomálie, která je projevem dědičného chorobného stavu centrální nervové soustavy a funkčním příznakem degenerace“ (Faderman 2002: 290). Za symptomy homosexuality pokládal fyzické znaky, převrácené chování (muž se chová jako žena, žena jako muž) a sexuální touhu po osobách stejného pohlaví. Toto dílo zapříčinilo, že se v následujících letech lékaři a vědci snažili, nejrůznějšími metodami, přijít na to, co tuto chorobu způsobuje. Chtěli přijít na způsob léčby, kterým by

mohli trpící muže a ženy uzdravit. Jedním ze směrů zkoumání na přelomu 19. a 20. století byl ten, který se zabýval tělesnou diferencí.

6.1 Zkoumání těl homosexuálů a jejich odlišností

Zkoumáním fyziologických odlišností těl homosexuálů od stavby těl heterosexuálů se v roce 1921 zabýval berlínský lékař Arthur Weil. Jeho hypotéza byla opřena o teorii, že psychické vlastnosti se odrážejí na vnějším vzhledu. Pokusil se tedy najít tělesné charakteristiky homosexuálů. Objevil, že u homosexuálních mužů jsou boky v poměru k ramenům širší. Tyto závěry byly dalšími výzkumy potvrzeny, jinými naopak vyvráceny (Wikipedie 2006).

Koncem 80. let 20. století se lékaři začali zabývat zkoumáním mozku homosexuálů. Hledali možné rozdíly ve fungování a stavbě tohoto orgánu homosexuálů oproti heterosexuálům. Výsledky těchto výzkumů jsou však napadány, protože k výzkumům sloužily mozky osob zemřelých na AIDS. Tato choroba v pozdních stádiích zasahuje mozkovou tkáň a výzkumy jsou proto nepřesné. V ten samý čas, v polovině 80. let, vědci v Amsterdamu lokalizovali oblast v lidském hypotalamu jež ovládá sexuální pud. Zjistilo se, že u homosexuálních mužů je dvakrát větší než u heterosexuálních. Není ovšem jasné, zda jsou objevené rozdíly opravdu příčinou homosexuality. Je možné, že homosexualita druhotně formuje mozek homosexuálů (Koukolík 1997). Zkoumání mozku lékaři doposud neuzavřeli, je to velice složitá a komplexní věc. Zkoumání mozku a jeho rozdíly se však nezabývají jen u homosexuálů a heterosexuálů, ale také u žen a mužů. Je však nutné říci, že nejen mozek a jeho struktura ovlivňují lidská chování, ale i lidské chování, aktivity a prožívání ovlivňují stavbu mozku¹¹. Toto je fakt, který nesmí být v závěrech lékařů opomíjen.

6.2 Testosteron, estrogen

Homosexualita byla na konci devatenáctého století brána jako nemoc. Lékaři se stále snažili přijít na její příčinu a na způsob léčby. A tak, když objevili ženské a mužské hormony, domnívali se, že přišli na cestu jak homosexualitu léčit. Předpokládalo se, že u homosexuálů existuje nerovnováha mezi hormonem testosteronem, který je označován jako mužský pohlavní hormon a estrogenem, který je označen za ženský pohlavní hormon. Jak ale ukázal následný

---

¹¹ Pro příklad si uvedeme výzkum německých vědců z univerzit ve městech Řezně a Jeně. Ti dokázali, že i u dospělých osob je možné určitou činností obměnit stavbu některých mozkových částí. Pro svůj výzkum si vybrali žonglování. U osob, které pravidelně žonglovali došlo jednoznačně ke zvětšení dvou oblastí mozku. Těmito výzkumy vyvrátili domněnku, že mozek u dospělých osob již dále neroste a nemění se (Suddeutsche Zeitung 2004).

výzkum, aplikace testosteronu homosexuálním mužům a estrogeneru homosexuálním ženám v zájmu heterosexualizace nijak nepomohl (Brzek 1992).

Lékaři se proto zaměřili na vliv hormonů v prenatálním období dítěte. Tyto výzkumy se začaly provádět v 50. letech 20. století. Formování pohlaví dítěte se začíná diferencovat v pátém týdnu těhotenství, vytváří se tzv. pohlavní lišty. V tomto období říkáme, že je zárodek v pohlavně nerozlišeném (indiferentním) stádiu, protože stavba pohlavních lišt i vývodů je u zárodků obou pohlaví úplně stejná (Marieb, Mallatt 2005). Vývoj vnitřního genitálu začíná v období druhého až třetího měsíce těhotenství a vnější genitál se začíná formovat ve čtvrtém měsíci těhotenství. Působení pohlavních hormonů ve čtvrtém až šestém měsíci prenatálního vývoje formuje sexuální diferenciaci centrálního nervového systému, hlavně příslušných center mezimozku. Podle teorie, která říká, že testosteron a estrogen jsou odpovědní za homosexualitu, dojde v určitém období, které trvá asi týden, při zásobení tohoto centra v mezimozku k hormonální nevyváženosti. Pokud je toto zásobení nedostatečné vede to u chlapce k homosexualitě. Pokud je u děvčat toto zásobení nadměrné vede k ženské homosexualitě. Některé novější názory se od této hypotézy odklání a přináší novou. Podle ní je homosexualita odlišným projevem sexuálních center mezimozku na tyto hormony (Janošová 2000).

V prenatálním vývoji dítěte mohou mít na jeho sexuální orientaci vliv i vnější vlivy např. stres nebo toxické látky. Tyto hypotézy byly z etického hlediska ověřovány na oplodněných krysách. Byly jim podávány různé chemické látky, či byly vystavovány stresu v podobě elektrošoků. Potomci těchto krys prokazovaly v dospělosti homosexuální sklony. Je však možné, že tyto výsledky nejsou pro lidskou populaci relevantní (Brzek 1992).

6.3 Příčiny vzniku homosexuality

Příčiny vzniku homosexuality nejsou ještě stoprocentně známy. Teorií vzniku homosexuality je několik. Jednoznačná odpověď se však ještě nenašla.

6.3.1 Podle Freuda

Než si vysvětlíme Freudův názor na vznik homosexuality, musíme se seznámit s jeho konceptem sexuality. Freud v první řadě odlišuje "sexuální" od "genitálního". Jako genitální sexualitu považuje tu, která souvisí s rozmnožováním. Existuje však sexualita, která s tou genitální nemá nic společného. A právě negenitální sexualita je přítomna už u malých dětí, ty se ještě nemohou chovat genitálně v dospělém slova smyslu, ale mohou prožívat svoji sexualitu

(Freud 1969). Toto tvrzení má velký význam, pro Freudovu psychoanalýzu. Freud používá dětskou sexualitu pro srovnání s perverzemi dospělých, které jsou podle něho zbylými formami dětského uspokojení v dospělosti. V souvislosti dětské a dospělé sexuality, zavedl Freud pojmy pregenitální a genitální. Pregenitální sexualita je přítomna již v kojeneckém věku, je velice svobodná. Dítě uspokojuje své potřeby volně bez ohledu na okolní svět. V tom tkví, podle Freuda, sociokulturní podmíněnost omezujícího přístupu blízkých osob dítěte, kteří chtějí, aby se dítě naučilo chovat podle platných norem společnosti, a ne aby uspokojovalo své vlastní potřeby (Freud 2000). Osoba jedince je tedy řízena primárním principem slasti a sekundárním principem reality.

Freud definuje sexualitu jako dosahování orgánové slasti, nejvyšší forma sexuality je genitální. Slast tedy může být dosahována prostřednictvím různých částí těla, tak je tomu v dětské sexualitě, když přetrvává do dospělosti je klasifikována jako perverze.

Freud pro sexuální energii, zaměřenou na uspokojování sexuálních potřeb zavedl pojem "libido." Libido se projevuje v pregenitální sexualitě ve spojení s jinými životními funkcemi. Pregenitální sexualita se postupně vyvíjí dle psychosexuálního konceptu. Freud tímto odmítl dosavadní tvrzení, že se sexualita vytváří až v pubertálním věku (Freud 1996).

Psychosexuální vývoj se dělí na fáze, právě podle životních funkcí. Jde o orální stádium (přijímání potravy z matčina prsu), anální stádium (vylučování), falické stádium (dráždění genitálií). Každá z jednotlivých fází s sebou nese určitý zdroj uspokojení. Pokud, v některé fázi, dojde k neuspokojivému průběhu, hrozí, že se vývoj zastaví a jedinec se zafixuje tzn. nadále bude jednat podle těchto raných vzorců chování.

Dalším důležitým prvkem v psychosociálním vývoji sehrálo ve Freudově teorii biologické pohlaví. Podle něj je chlapec chlapcem proto, že má penis, a dívka je dívkou proto, že ho nemá. Tento fakt sehrává zásadní roli při formování lidské identity. Chlapec se stává chlapcem tak, že se identifikuje s muži a učí se mužské roli a dívka se zase identifikuje se ženami¹² (Freud 2002).

Podle zmíněných konceptů, dospěl Freud k závěru, že homosexualita je vývojová porucha. Homosexualita je, podle něj, příznakem narušeného vývoje osobnosti, kdy dítě není schopno

---

¹² S tímto vědeckým schématem souvisí pojmy jako Oidipův a Elektřin komplex, kastroční úzkost, závist penisu.

přerušit libidózní vazbu na matku a identifikovat¹³ se s rodičem stejného pohlaví pod imperativem otce. To tedy znamená, že homosexualita je, stejně jako heterosexualita, produktem interakce v rodině.

6.3.2 Na přelomu 20. a 21. století

Dnes je převážná část sexuologů a psychologů stoupencem biologického eklecticismu. Vídí jako příčinu vzniku homosexuality součinnost genetického kódu, hormonálních vlivů a účinku steroidů, které produkují fetální gonády v průběhu nitroděložního vývoje. Sexuolog Jaroslav Zvěřina (2003) tvrdí, že bez výrazné biologické predispozice by setrvalá přítomnost homosexuálně orientované menšiny v převážně heterosexuálním světě byla jen obtížně pochopitelná.

Homosexuální orientace se objevuje u dospívajících (pubertální věk) jedinců s endogenní, osudovou naléhavostí. Nebylo nikdy nikým prokázáno, že by se homosexualitě dalo naučit nebo ji nabýt jiným způsobem. Ani ve společenstvech, kde je přítomna jen skupina lidí stejného pohlaví a jsou zde provozovány homosexuální praktiky, se z heterosexuálů nestávají homosexuálové. Jde zde jen o erotickou náhražku jinak preferovaného pohlaví. Toto chování se po návratu do běžné společnosti vrátí k preferovanému sexuálnímu jednání jedince.

Provedlo se mnoho výzkumů ve kterých vědci zjišťovali v čem spočívá homosexualita. Nejpřesvědčivější výsledky zatím přinesly výzkumy genomů. Výzkumy homosexuality z genetického hlediska vedou k zjištěním, že geny mohou mít na vznik homosexuality značný vliv. Tyto výzkumy byly založeny hlavně na počtu výskytu homosexuality v rodině. Význačné pokusy byly provedeny s dvojčaty. Statisticky významně častěji byla stejná sexuální orientace prokázána u jednovaječných dvojčat než u dvojvaječných¹⁴ (Whitam 1993 in Zvěřina 2003). Bylo též zjištěno, že matka, která porodila syna homosexuála, má v rodině statisticky více mužů homosexuálů. To značí, že homosexualita je přenášena X chromozomem.¹⁵ Roku 1993 Dean Hamers přišel s výsledky své studie, ve které zkoumal homosexuální bratry. Dokazuje, že za homosexuální orientaci některých¹⁶ mužů je zodpovědný gen s názvem Xq28. Tyto

---

¹³ Proces identifikace probíhá ve falickém stádiu vývoje dítěte. Nejprve se dítě upne na rodiče opačného pohlaví, to je příznakem oidipova a elektřina komplexu. Rodič stejného pohlaví se pro dítě stává rivalem. Žádoucím řešením komplexu je identifikace s rodičem stejného pohlaví (Vágnerová 2005).

¹⁴ Mezi 56 homosexuálními muži bylo 52% jejich jednovaječných dvojčat také homosexuálních. U bratrů to bylo jen 22% (LaGard Smith 2004).

¹⁵ Homosexualita je dědičná z matčiny strany.

¹⁶ Varianta specifických znaků na chromosomu X v oblasti Xq28 byla nalezena u 33 párů homosexuálních bratrů ze 40.

genetické studie tedy měly dokázat, že existuje genom¹⁷ mužské homosexuality. Hamer tvrdí, že "alespoň jeden podtyp mužské homosexuality je geneticky ovlivněn." Toto tvrzení je ovšem dosti zavádějící, protože začíná homosexualitu dělit na podtypy. Žádné jiné studie nepotvrdily, že by homosexualita byla nějak dělena. Proti Hamerovým výsledkům byly vzneseny četné námitky. Region Xq28 obsahuje několik set genů a čtyři miliony párů bází DNA sekvencí a v Hamerově studii nebyl žádný konkrétní gen izolován. Pouze byla vyřčena domněnka, že by se takový "gen mohl vyskytovat na základě zvýšeného výskytu určitých chromosomálních variant u homosexuálních mužů" (Exodus 2000). Zveřejnění studie mělo za následek, že se laická veřejnost domnívá, že je homosexualita geneticky podmíněna. Avšak tyto závěry nebyly potvrzeny. Není známo, jak se "Hamerem popsané chromosomální varianty vyskytují u heterosexuálních jedinců a také u jiných homosexuálů v normální populaci. Chybí tedy jakýkoliv kontrolní soubor pro srovnání výskytu těchto variant u zbytku populace" (Exodus 2000). V roce 1995 se objevila zpráva, že Hamerův výzkum ohledně "gay genu" probíhal nekorektně. Hamer prý selektoval svoje data. V roce 1999 se výzkumníci z Univerzity Western Ontario pokusili Hamerovy výsledky verifikovat. Provedli výzkum s 52 páry homosexuálních bratrů. "Jejich studie však neprokázala žádnou vazbu na oblast Xq28 v chromozomu X" (Exodus 2000).

Z výše uvedených tvrzení vyplývá, že biologická podmíněnost homosexuality zatím prokázána nebyla. Nejnovější hypotéza, která ve společnosti stále přežívá, že mezi genetikou a homosexualitou existuje příčinnost, byla vyvrácena. Genetická konstituce může způsobit zvýšenou náchylnost k homosexualitě, ale není příčinou homosexuality. Vliv dědičnosti je určen na 10- 25% (Satinover 1999 in Exodus 2000). Navíc v těchto výzkumech byla zkoumána pouze homosexualita mužská. Příčiny ženské homosexuality zatím podrobně zkoumány nebyly. Z poznatků, které máme, zatím vyplývá, že ženská homosexualita je složitější než mužská. U homosexuálních žen nebyly doposud zjištěny žádné genové zvláštnosti.

6.4 Pokusy o léčbu homosexuality

Homosexualita byla, až do roku 1992, brána jako nemoc a lékaři hledali způsoby jak ji odstranit. Mezi nejznámější metody, kterými se homosexualita léčila patří: (1) metoda averzivní: homosexuálním pacientům se při sexuálních fantaziích podávaly léky vyvolávající zvracení, případně byly používány elektrické šoky, (2) LSD léčba: tato metoda je charakteristická pro 60. až 70. léta 20. století. V této době se usuzovalo, že příčina vzniku

---

¹⁷ Genom je soubor genetických informací uložený v DNA konkrétního organismu. Zahrnuje všechny geny a nekódující sekvence. Jsou v něm zakódovány postupy při syntéze bílkovin .

homosexualita pochází z nepříjemných zážitků prožitých v dětství. Pacientovi (homosexuálovi) se podávala droga LSD. Droga vyvolala fantazie, s jejichž pomocí se měl pacient odreagovat a zbavit se nepříjemných pocitů ze zážitků z dětství. (3) Stereotaktická metoda: tato chirurgická metoda spočívala v zásahu do mozkových center řídících sexualitu. Při využití této metody bylo poměrně vysoké riziko úmrtnosti nebo poškození zdraví pacientů. Brzy se od ní upustilo (004 2005). (4) Kastrace: tato technika pouze snižuje sexuální pud. Nedokáže a ani nemůže změnit erotické prožívání homosexuálů na erotické prožívání heterosexuálů. (5) Dornerova metoda: těhotným matkám se v těhotenství podávaly pohlavní hormony v přesně určených dávkách. Tyto hormony měly zajistit vývoj plodu k heterosexualitě. Pozdější výzkumy však ukázaly, že hormony mohou poškodit jiné oblasti zdraví dítěte a proto se od této metody upustilo. (6) Psychoanalytická metoda: při tomto léčení byl homosexuál podněcován k tomu, aby se soustředil na heterosexuální složku své osobnosti (Janošová 2000). (7) Pokusy o léčbu homosexuálů v současné době: dnes je již prokázáno, že homosexualita nemoc není a že ji léčit nelze. Najdou se však organizace a lidé, kteří na toto vysvětlení nepřistoupili a homosexualitu stále berou jako chorobu, kterou je nutno léčit a odstranit. Jedním z nich je ruský sexuolog Vladimír Antonov. Domnívá se, že homosexualita je způsobena podmíněnými reflexy. Svá tvrzení dokládá výsledky pokusů, které udělal na psech. Homosexualitu rozděluje na formu pasivní a aktivní¹⁸. Pasivní forma mužské homosexuality a aktivní forma ženské homosexuality je podle něj vrozená a má za následek "psychický hermafroditismus."¹⁹ Aktivní forma homosexuality u mužů se vymezuje uchováním jak vnější mužnosti, tak i "mužskou" povahou pohlavního chování.

V návaznosti na tyto teorie rozdělil Antonov homosexualitu do několika kategorií: (A) Muži s pasivní a ženy s aktivní formou vrozené homosexuality. Tito muži se od dětství cítili do značné míry dívkami a ženy se cítily být chlapci. Vysoké procento z nich má zděděnou genetickou zátíženost. Homosexualita v tomto případě také svědčí o patologickém těhotenství nebo o předčasném porodu.

---

¹⁸ "Aktivní a pasivní forma homosexuality se liší podle sexuální autoidentifikace, tj. podle pocitu příslušnosti k tomu či onomu pohlaví" (Antonov 1991).

¹⁹ psychický hermafroditismus je zde chápán jako zženštilé mužské chování a maskulinní ženské chování.

(B) Muži s pasivní a ženy s aktivní formou získané homosexuality. Zde neexistuje vrozená homosexualita ani rysy feminizace, či maskulinizace. Homosexuální orientace těchto jedinců se utváří v období mladistvé intersexuality²⁰ na základě podmíněného reflexu.

(C) Muži s aktivní a ženy s pasivní formou získané homosexuality. Tito muži mají mužský vzhled a mužský typ sexuality, ženy ženský. Jejich pohlavní orientace se utváří na základě podmíněného reflexu, obvykle v mladistvém věku. V dospělosti se homosexuální orientace změní v orientaci heterosexuální. Stává se však, že homosexuální orientace přechází bez přerušení do dospělého života a zcela heterosexuální orientaci vytlačí nebo existuje společně s ní. Většina příslušníků této skupiny má zděděnou genetickou zatíženost nebo v dětství prožili těžké somatické nemoci, měli patologické prenatální období nebo došlo k předčasnému porodu. Tato anamnéza ukazuje na vliv poškozujícího faktoru, který mohl také narušit mozkové struktury, jež regulují vrozenou složku pohlavní orientace.

Homosexualitu označuje Antonov za nemoc polymorfni. Podle výše zmíněných teorií ji lze léčit psychoterapeutickými zásahy, může být uplatněna léčba farmaky. U některých mužů může být učiněn pokus vyvolat za pomoci léků, zároveň s psychoterapií, reakci na "klíčové podněty" pohlavního chování, a tak posílit heterosexuální orientaci (Antonov 1991).

(8) Pokusy o adaptaci v současné době: někteří homosexuálové, nesmířeni se svou orientací se pokouší adaptovat do heterosexuálního světa heterosexuálními svazky a tím se „vyléčit.“ Ožení a vdají se a založí rodiny. Psychologové však tvrdí, že místo úplné adaptace (ta je z dlouhodobého hlediska nemožná) dochází k tzv. maladaptaci. Tato falešná adaptace má nepříznivé dopady na psychiku člověka. Sexuologové a psychologové se dnes snaží těmto lidem pomoci v přijetí jejich orientace a pomáhají jim přijmout jí jako životní sexuální roli (Brzek 1992) (viz kapitola coming out a jedinec odmítající svou sexuální orientaci).

6.5 Vyškrtnutí homosexuality z mezinárodního seznamu nemocí

V roce 1974 byla homosexualita vyškrtnuta Americkou psychiatrickou asociací (APA) ze seznamu duševních chorob. V roce 1992 Mezinárodní klasifikace nemocí WHO přestala egosyntonní²¹ homosexualitu považovat za nemoc.

---

²⁰ Intersexualitou míní věk od 7 do 15 let. „Charakteristická je absence výrazné pohlavní orientace na představitele opačného pohlaví. V tomto období může být pohlavní vzrušení snadno vyvoláno neadekvátními stimuly např. představiteli svého pohlaví. Utrvení těchto reakcí na základě podmíněného reflexu může vést k celoživotním úchytkám v pohlavní orientaci. Právě při prvních pohlavních vzrušeníh někdy vznikají výjimečně pevné podmíněné reflexní spoje“ (Antonov 1991).

Dnes je v euro-americkém prostředí homosexualita brána jako jedna z alternativ lidské sexuality a v mnoha zemích jsou přijímány zákony, které legislativně umožňují uzavírat partnerské svazky homosexuálními páry.

Dnes se již sexuologové nezabývají léčením homosexuality jako takové. Homosexualita již není považována za patologickou úchylku, ale za variantu sexuality. I u homosexuálů se mohou vyskytovat sexuální dysfunkce v rámci jejich orientace. Ve své knize tento převrat popsal Stanislav Kratochvíl (1999:12): „Požadovaná úprava sexuální funkce homosexuálů se tak může rovněž stát předmětem terapeutického působení. Dysfunkcí již není jejich selhávání v pokusech o heterosexuální styk, protože heterosexuální partner pro ně není přiměřeným erotickým podnětem.“

7. Vlivy společnosti na psychický vývoj homosexuála

7.1 Euro-americká společnost

V euro-americké společnosti se stále vyskytují homofobní postoje proti homosexuálním jedincům. Tato kapitola se zabývá vlivy, které společnost na homosexuální jedince uplatňuje a které ovlivňují jejich osobní život. Působení společnosti je ovlivněno trestním právem dané země a zejména zakotvenými morálními pravidly. Euro-americká společnost je vystavěna na judeo-křesťanském pojetí morálky. Od postojů těchto náboženství se naše kultura stále odvíjí. V posledních desetiletích však dochází i v náboženském světě ke změnám v pohledu na homosexualitu. Zejména dříve silně restriktivní přístup je oslabován a směřuje k větší toleranci. Pro částečné pochopení společenské homofobie je nutné vysvětlení, jak se k homosexualitě staví náboženství.

7.1.1 Křesťanství

Křesťanství je světově nejrozšířenější monoteistické náboženství. Počtem vyznavačů patří k největším světovým náboženstvím.²² Křesťanství se dělí na několik proudů, největší z nich katolicismus, protestantismus a pravoslaví se dále dělí na dílčí skupiny. Základním posvátným textem je Bible.

Církev vycházející z křesťanství má na homosexualitu většinou negativní názor. Tyto církve vychází vesměs z interpretace biblických veršů, ty stejnopohlavní sexuální aktivity zavrhnou. Křesťanství považuje za jeden ze svých hlavních úkolů chránit tradiční hodnoty

---

²¹ Egosyntonní – nositel je se svou sexualitou smířen, nepřináší mu psychické potíže (Janošová 2000).

²² Křesťanství dominuje především v Evropě, Americe a Austrálii. Rozšířeno je v některých státech Afriky a Asie. Počet vyznavačů křesťanství se odhaduje asi na 1,5 miliardy stoupenců.

společnosti. Sexualitu vnímají jako důležitý jev v lidském životě, ale jen pokud je sexuální aktivita prováděna v rámci manželství za účelem plození potomků. V ostatních případech je považována za hříšnou čili nepřipustnou. Pro věřící homosexuální jedince tato doktrína znamená, že pokud chtějí žít jako křesťané musí se zříci své sexuality a žít v celibátu²³ a nebo potlačit svou homosexuální identitu a uzavřít manželství (Janošová 2000).

Názory teologů na homosexualitu se však různí. Není pravda, že by měl křesťanský svět jen jeden shodný názor. Každá církev zastává k této problematice trochu jiné stanovisko. Jsou známé čtyři postoje vůči homosexualitě (Janošová 2000).

Zavrhuje, trestající postoj²⁴: Výklad Písma, podle tohoto přístupu, pokládá homosexuální partnerství a homoerotické zaměření za zcela nepřipustné. Duchovní, kteří se k tomuto postoji hlásí, naléhají na homosexuály, aby se svých homosexuálních pocitů vzdali a aby usilovali o změnu své sexuální orientace. Společnost jako celek, nabádají k odsouzení a zavržení homosexuality ve všech jejích podobách a projevech.

Zavrhuje, netrestající přístup: Tento postoj víceméně respektuje vnitřní cítění jedince a nesnaží se mu jeho odlišnou sexualitu vyvrátit. Jako represi proti homosexualitě však používá biblické stanovisko, které odmítá jakoukoli formu sexuality mimo té, která se odehrává v manželství. Písmo neumožňuje žádnou jinou variantu uskutečnění vztahu jen manželství. Homosexuální akty jsou v tomto případě považovány za nepřírozené, nezralé a neslučitelné s Božím řádem.

Přístup přijímající s omezením: Prvním křesťanským teologem, který se snažil přehodnotit tradiční pohled na homosexualitu byl Derrick Sherwin Bailey. Na jeho popud se začaly mezi některými teology objevovat názory, které homosexualitu v určité míře přijímají. Začal se hledat a postupně vytvářet nový přístup k homosexualitě. Teologové z této skupiny respektují výsledky zkoumání sexuologů a psychologů a chápou homosexuální orientaci jako nezměnitelný fakt. Stejnopohlavní páry a jejich vztah akceptují, avšak nepovažují je za stejně hodnotné jako vztahy heterosexuální.

---

²³ Celibát značí bezženství a sexuální čistotu. Základem je názor, že panenství a bezženství jsou vyššími hodnotami ve vztahu k Bohu než manželský svazek (Pavlincová 2003).

²⁴ Za zastánce tohoto přístupu považují F. LaGard Smitha (2004: 6) který napsal knihu „Hnutí homosexuálů. Boj za lidská práva nebo propaganda? V úvodu oslovuje ty církevní zástupce, kteří homosexualitu nezavrhují a netrestají. Píše „daleko horší je pohled na ty, kdo převlečení do kostýmů kazatelů udělují propagátorům homosexuality církevní požehnání. Tyto duchovně vykleštěné výplody současných (kniha byla psána na počátku devadesátých let) teologických fakult nezaslouží nic jiného, než aby jejich kuplířské stoly byly zpřevráceny... Bůh by udělal přesně toto.“

Plně přijímající postoj: Tento přístup je založen na víře, že homosexualita je, stejně jako všechno ostatní na zemi, Božím plánem. Homosexuální a heterosexuální projevy lidské lásky jsou stejně kvalitní a mají stejnou hodnotu. Uznávají, že žádný člověk si nemůže svoji sexualitu určit. Nesmíme ho proto za ni činit odpovědného a trestat ho. Církev amerických baptistů, jako první jmenovala pastorem homosexuálního uchazeče. Své rozhodnutí odůvodnila tím, že „Ježíš vyzdvihl všechny slabé a zatížené. Všichni křesťané uznávají Ježíše jako svého pána a spasitele, akceptují homosexuály jako rovnoprávné občany nezávisle na jejich sexuální orientaci“ (Evangeliste Kommentare 1992 in Bellinger 1998).

Homosexuálně orientovaní věřící, považují za nejtěžší krok ve svém coming outu právě skloubení své orientace s křesťanskou vírou. „Pojetí homosexuality z hlediska křesťanství je zcela jistě něčím, co zcela zásadním způsobem ovlivňuje individuální přijetí sexuální odlišnosti jedince“ (Janošová 2000: 77).

7.1.2 Židovské náboženství

Židovské náboženství je nazýváno jako judaismus. Judaismus je třetím největším monoteistickým náboženstvím světa. Základním textem judaismu je Starý zákon Bible.

Podobně jako v Křesťanství i v judaismu existuje několik proudů a názorů, které zaujímají různá stanoviska k homoerotickým vztahům. Ortodoxní židovství považuje homosexualitu za zcela nepřipustnou, ohrožující morální a náboženský svět. Ve svých tvrzeních se obrací na svatou knihu Leviticus, která homosexuální pohlavní styk mezi muži zakazuje. Neuposlechnutí je označeno za zločin. „Nebudeš obcovat s mužem jako se ženou je to ohavnost“ (Leviticus in Bellinger 1998). „Kdyby muž spal s mužem jako se ženou, oba se dopustili ohavnosti. Musejí zemřít, jejich krev padni na ně“ (Leviticus in Bellinger 1998).

Od roku 1970 se však začal formovat liberální proud. „V USA, v Anglii a v Izraeli začala vznikat organizovaná hnutí židovských homosexuálů za účelem sdružování se a společného vzdělávání“ (Cooper 1989 in Janošová 2000). V New Yorku byla vystavěna synagoga pro homosexuály. Hovoří se o možnosti převzetí synagogálních úřadů homosexuály a o možnosti uzavřít sňatek před rabínem.

7.1.3 Islám

Kvůli stále stoupající migraci se dříve euro- americká část světa stává čím dál víc etnicky a nábožensky heterogenní. Z tohoto důvodu se zmíním i o druhém největším monoteistickém náboženství Islámu, které je značně rozšířeno. Počet jeho vyznavačů je odhadován na více než

1 miliardu. Islám je náboženství, které má přesně vypracované předpisy a pravidla pro jednotlivé oblasti života. Z islámského práva²⁵ vychází tvorba státní legislativy a veškerý život je mu podřízen.

Základní knihou islámu je Korán. V Koránu se o homosexualitě nikde výslovně nepíše. Avšak sexuální styky jsou, podobně jako v křesťanství, povoleny pouze v manželství. Všechny ostatní sexuální akty, ať homosexuální či heterosexuální jsou považovány za cizoložství. Homosexuální chování je považováno za činnost proti Bohu. Osoba, která praktikuje tyto styky je považována za zkaženou a hanebnou.

Homosexualitu jako takovou však v islámském světě neodsuzují. Muž homosexuál, který vstoupí do manželství a zplodí děti je považován za morálního člověka (celibát se nepodporuje). Jeho role muže zůstává nezměněna.

Pro islámský svět je obecně heterosexuální cizoložství zásadnějším a větším problémem než homosexualita. Homosexualita je proto, pokud se odehrává v soukromí a diskrétně, považována za nedůležitou a je pokud možno přehlížena²⁶.

7.2 Coming out

Jedinec, který žije ve společnosti, kde není homosexualita institucionalizovaným jevem, si musí projít procesem coming out. Tento proces charakterizuje Stehlíková jako „...vnitropsychický konflikt mezi internalizovanou homofobií, která zahrnuje zvnitřnění a ztotožnění se s sociálně negativními postoji k homosexuální orientaci, a zároveň nově rozpoznáním nebo alespoň podstatně uvědomovaným vlastním erotickým zaměřením“ (Stehlíková 1995: 17). Je to proces různě dlouhý, jeho jednotlivé fáze²⁷ se mohou překrývat. Je

---

²⁵ Soubor právních norem se nazývá šaría. Představuje celek Bohem zjevených nařízení a zákazů. Smyslem šarií je zahrnout veškeré podrobnosti lidského chování, činností a myšlení na tomto světě do jednoho nábožensko-právního systému (Pavlincová 2003).

²⁶ Usvědčit v islámském světě někoho z cizoložství nebo z homosexuálních praktik je velice složité. Podle islámského práva musí být splněny následující podmínka. Sexuální akt musí na vlastní oči vidět čtyři dospělí charakterní muži. Těm navíc za křivé svědectví hrozí tělesný trest v podobě několika ran bičem.

²⁷ Fáze coming outu:

A. Zjištění skutečnosti o svém zaměření a její akceptace:

1. precoming out – je fází, kdy si jednotlivec uvědomuje svou odlišnost, ale nedokáže vyjádřit čeho se týká. Na jedince má toto nevědomí neblahý vliv, často vede k narušení sebedůvěry. Ostatním se nesvěřuje.
2. vlastní coming out – jednotlivec si uvědomuje v čem jeho odlišnost spočívá. Uvědomuje si, že je jeho sexualita jiná než jakou by očekávalo jeho okolí nebo k jaké byl genderově vychován. Často ji odmítá, brání se jí a snaží se ji zatajit.

B. Uspořádání života v souladu se sexuální orientací:

3. fáze explorace – jedinec si přiznává svou sexuální orientaci. Svěřuje se s ní blízkému okolí. Tuto fázi považují psychologové za zvlášť významnou. Reakce blízkých lidí a okolní společnosti je důležitá.

subjektivně dáno jak ho jednotlivci budou snášet. Coming out je období života, kdy si jedinec začíná uvědomovat svou individualitu a s ní i svou vlastní sexualitu. Obvykle to bývá v období puberty, kdy se značně v těle dospívajících dětí hormonální změny. Začínají mít erotické fantazie a touhy, ze kterých jejich odlišná sexualita²⁸ mnohdy vyplyne. Pro mnoho z nich je těžké toto zjištění přijmout a se svou rolí se ztotožnit. Stává se ale velice často, že si jedinec svým coming outem projde až v dospělosti. Důvodem pro toto opoždění může být ztotožnění se s vzorci společnosti a potlačení vlastního citění.

Už u některých dětí existují prehomosexuální projevy. Dívky se chovají jako chlapci a mají zájmy, které jsou genderově připisovány chlapcům, v angličtině jsou označeny jako „tomboy girl“. Chlapci s dívčím chováním a zájmy jsou označeni za „sissy boys“. Tyto děti jsou málokdy přijímány svými vrstevníky a vzniká u nich pocit vyřazenosti. U některých dětí pak vzniká touha o splynutí s většinou (Hoschl 2002). Vztah těchto dětských projevů k dospělé homosexualitě nebo transsexuální orientaci není přímý. Je však pravděpodobnější, že takovéto děti budou v dospělosti vykazovat anomální sexuální identifikaci a minoritní sexuální orientaci (Zvěřina 2003). Bývá tomu tak u více než poloviny takto se projevujících dětí (Zvěřina 1992 in Janošová 2000).

Důležitý pro vývoj identity jedince je proces identifikace s pečujícími osobami. Dítě, které začíná vnímat své pohlaví se zpočátku ztotožňuje s pečující osobou stejného pohlaví, přijímá svou genderovou roli. Pomocí socializace si osvojují sociální normy a utvářejí si vlastní identitu. Pro homosexuální děti a dospívající je těžké se se svou jinakostí smířit, protože pro ně téměř neexistují sociální vzory. Jen málokdo zná nějakého homosexuála, se kterým by se mohl ztotožnit. Dokud nebude homosexualita ve všech společnostech institucionalizovaná, budou se homosexuálové cítit jako ti druzí a i ostatní je tak budou brát. Právě toto odstrčení způsobuje, že se jedinec musí naučit se svým sexuálním citěním žít. Zastávám názor, že kdyby byla homosexualita společností plně přijímána, homosexuálové mohli uzavírat plnohodnotné svazky a případně vychovávat děti, nebyl by coming out pro jedince tak obtížný jako je teď.

Negativní reakce může způsobit negativní postoj jedince k sobě samému a k dalšímu popírání své sexuality. To by mohlo vést k psychologickým problémům. Pokud fáze svěření se druhým proběhne pozitivně, jedinec začíná se svou sexualitou experimentovat. Dochází k prvním bližším vztahům s jedincem stejného pohlaví.

4. fáze partnerství – jedinec navazuje první trvalejší partnerský vztah s osobou s preferovaným pohlavím. „Zpočátku ještě přetrvávají negativní postoje k perspektivě vztahu, k partnerovi“ (Stehlíková 1995: 17).
5. fáze integrace – je fází, kdy se jedinec plně integruje. Vytváří si své hodnoty v oblasti partnerského a sexuálního života. Upevňuje se jeho role ve vnějším světě. Je to konečná fáze sžití se se svojí sexuální orientací. Důležitá je v této fázi míra sebevědomí, která by měla být okolím podporována.

²⁸ Použitím slova odlišná rozuměj menšinová, odlišná od většiny.

Důležité pro vytvoření homosexuální identity²⁹ je psychická stabilita. Homosexuálům může v jejich coming outu pomoci psychoterapie nebo rozhovor s psychologem. Mohou mu pomoci se vyrovnat se strachem, který plyne z nejistoty a nejasnosti sexuální identity. Roli hraje i inteligence a vzdělání jedince. Paradoxně mají inteligentní lidé obtížný coming out a hůř se se svou homosexualitou identifikují. Snad je to dáno tím, že svůj problém berou moc vážně (Procházka 2002). Člověk se musí oprostít od nízkého sebevědomí, jen tak si může přiznat svou identitu. Zvěřina (2003) poukazuje na to, že velkou váhu má i prostředí v němž se homosexuál nachází. Odmítnutí rodiči, zavržení vrstevníky a záporné společenské stereotypy mohou vést k popření náklonnosti ke stejnému pohlaví.

7.3 Jedinec odmítající svou sexuální orientaci

Z psychologického hlediska je pro homosexuála obtížné přiznat si i okolí svou sexuální orientaci. Existuje výčet strategií, pomocí kterých se homosexuálové vyrovnávají se svými homoerotickými pocity. Používání těchto strategií je typické pro homosexuály, kteří se se svou orientací teprve smiřují. Je zde velká možnost, že uplatňování „skrývajících“ strategií je jen dočasná fáze před přijetím homosexuální identity. Savin-Williams a Cohen (1996 in Malysa 2002) rozděluje tyto strategie na:

1. Racionalizace: jedinec se po homoerotické zkušenosti vymlouvá na vnější vlivy, např. opilost.
2. Snižování významu: jedinec si říká, že jeho pocity pramení pouze ze zvědavosti.
3. Škatulkování sexuálních tužeb: muž se domnívá, že jeho zájem o ostatní muže (žena o ostatní ženy) ještě nemusí značit homosexualitu.
4. Asexuální chování: muž vysvětluje svůj „celibát“ tím, že ještě nenašel tu pravou partnerku, dívka toho pravého partnera.
5. Popření homosexuality heterosexualitou: muž se domnívá, že když měl nebo má partnerku (dívka partnera) nemůže být homosexuál.
6. Jedinec se často oprostí od jakékoliv sexuality a svou veškerou energii dá do jiné aktivity³⁰, např. studium, sport, práce.

---

²⁹ Sexuální identita je definování sebe samého (sebe samé) jako muže (jako ženy) v souvislosti se sexuálním prožíváním a chováním. Sexuální orientace vypovídá o volbě nebo preferenci ženského nebo mužského sexuálního partnera (Macek 1999).

³⁰ Horneyová (2004) popisuje postoj k práci homosexuálních dívek. Říká, že jsou ctižadostivé a schopné, ale občas mívají potíže se prosadit. Stává se, že se mezi obdobími vysoké výkonnosti „nervově zhroutí.“

Existují homosexuálové, kteří svou orientaci nepřijmou vůbec a berou ji jako nemoc. Trpí tím, že nejsou majoritně sexuálně orientováni. Tyto jedince označuje psychologická a psychiatrická teorie za „egodystonicky sexuálně orientované“³¹.

Egodystonní jedinci často svoji sexuální orientaci popřou a jelikož žijí v prostředí spíše heterosexuálním, nemají problém navázat heterosexuální vztah. Často vstupují do manželství a zakládají rodiny. Svoje pohlavní potřeby popřou úplně, nebo se jim věnují pouze ve fantazii. K homosexuálním stykům nedochází, jedinci jsou ochotni rezignovat na svoje preferované sexuální objekty. Jejich manželské svazky jsou však mnohem více ohroženy rozpadem. Homosexuální muži často nejsou schopni se v heterosexuálním pohlavním styku s partnerkou dostatečně eroticky vzrušit. Absence přiměřené erekce při heterosexuální aktivitě je projevem této odlišné sexuální orientace (Kratochvíl 1999).

Egodystonní homosexuálové žádají lékaře, aby jim léčbou zvýšili jejich heterosexuální vzrušivost. Atypický obsah sexuálního motivačního stavu však přestrukturovat nelze.

Sexuologové se setkávají s jevem, kdy někteří egodystonní homosexuální jednotlivci předstírají transvestitismus a snaží se o změnu pohlaví. Myslí si, že tímto způsobem vyřeší svou obavu z nepřijetí společnosti, případně se ve společnosti dočkají většího uznání svého partnerského vztahu. „Tento jev je častější u žen než u mužů, což zřejmě souvisí s častější nejednoznačnou pohlavní identitou lesbických žen“ (Efrhard 1979 in Procházka 2002 in Fifková, 2002: 39). Pomocí testů se však odhalí skutečná sexuální orientace a motivace k takovému jednání. Homosexuálové v testech reagují na homoerotické, či lesbické podněty jinak než transsexuálové³².

Nejvíce problémů s přijetím své homosexuální orientace mají lidé v silně restriktivních společnostech s vysokým stupněm „homofobie“³³ (Zvěřina 2003). Jedinci se v takovém prostředí bojí, že když přiznají svou homoerotickou orientaci ztratí heterosexuální přátele.

---

³¹ Egodystonní homosexualita je považována za zdravotní poruchu. Jedinec se svou orientací není smířen a činí mu psychické problémy. Termín je zapsán v mezinárodním seznamu nemocí v desáté decenální revizi MKN – 10 (Janošová 2000, Procházka 2002).

³² Transsexualita – je stav jedince, který si přeje žít a být akceptován jako příslušník opačného pohlaví. Pocit nespokojenosti s vlastním anatomickým pohlavím nebo pocit jeho nevhodnosti a přání hormonálního léčení a chirurgického zásahu, aby tělo odpovídalo preferovanému pohlaví (definice podle Mezinárodní klasifikace nemocí) (Fifková 2002: 17).

³³ Homofobie – kritické až nepřátelské chování k homosexuálním ženám a mužům. Přijetí netolerantních postojů a předsudků vůči homosexuálům. Obavy z homosexuální orientace. Často používané náboženské argumenty proti homosexuálům.

Velká nejistota plyne i z obav jak odlišnou orientaci přijmou rodiče. Zvláště ve věřících rodinách se rodiče s homosexualitou jejich potomka vyrovnávají obtížně.

Jedinci, kteří svou orientaci odmítají, žijí v neustálém konfliktu. Mnoho z nich prožívá těžkou depresi, ta vyvolává špatnou náladu, horší soustředění, poruchy spánku a poruchy v přijímání potravy. Chtějí žít v heterosexuálním páru, ale ví, že nejsou schopni tyto styky celoživotně udržet. Tyto intrapsychické problémy způsobují, že u egodystonních homosexuálů zaznamenáváme větší výskyt sebevražedných pokusů. Sexuologové a psychologové se v léčení egodystonních pacientů snaží nejprve o zvládnutí a odstranění depresí. Poté se zaměřují na přijetí sebe sama i se svou odlišnou orientací (Procházka 2002).

Jak uvádí Stehlíková ve svém výzkumu, i když se stále vyskytují egodystonní homosexuálové, přibývá lidí, kteří se se svou orientací vypořádají³⁴ a žijí normálním plnohodnotným životem v homosexuálním páru. Toto tvrzení dokládá tím, že se počet pacientů v psychiatrických léčebnách za posledních deset let rapidně snížil (Stehlíková 1995).

7.4 Homosexualita a promiskuita

Ženy se se svojí homosexualitou vyrovnávají podstatně lépe než muži. Je to dáno také tím, že jejich vztahy bývají vyrovnanější a stálejší. Nevěra se v homosexuálních partnerstvích žen vyskytuje v mnohem menší míře než u mužů homosexuálů. Muži bývají ze svých homosexuálních vztahů více frustrovaní. Je to dáno větší promiskuitou preferovaných partnerů (Hoschl 2002). Podle Matta Ridleye (1999) je nevěra v homosexuálním páru mužů častější než u mužů žijících v heterosexuálním vztahu.

Džamila Stehlíková (1995) svou studií *Homosexualita, společnost a AIDS v ČR* dokazuje, že sexuální jednání homosexuálních mužů a žen je značně odlišné. Homosexuální muži mají podle jejího výzkumu větší sklon k sexuální promiskuitě než ženy. Podle Zvěřiny (2003) je důvod dvojitý. Jeden je založen na biologické podmíněnosti mužů a žen, druhý důvod se opírá o společenské a kulturní klima, v němž musí homosexuálové žít a uplatňovat svoji sexualitu.

Biologickou podmíněností sexuálního chování žen a mužů se zabývají sociobiologové.³⁵ Výzkumy sociobiologů byly zaměřeny na heterosexuální jedince. Od heterosexuality byla celá vědní hypotéza odvozena. Biologie má na sexualitu vliv kvůli odlišnosti ženských a mužských

---

³⁴ K této vyrovnanosti přispívají i návštěvy u psychologů, kteří se zaměřují na takovou formu pomoci, která směřuje k pocitům většího uspokojení homosexuálů ze sebe samých.

³⁵ sociobiologie = termín vytvořil v roce 1975 O. Wilson, rozumí se jím použití biologických principů k vysvětlování sociálních činností člověka (Giddens 1999: 34 – 35).

pohlavních orgánů. Rozdílné sexuální chování žen a mužů je zakotveno v genetickém kódu. Sociobiologové vysvětlují rozdíly mezi pohlavími pomocí koncepce "reprodukční strategie." Podle reprodukční strategie jsou ženy sexuálně zdrženlivější, protože mají omezený počet vajíček, a tím i omezený počet možných potomků. Navíc, jsou-li oplodněny trvá jim nejméně devět měsíců než mohou znovu počít. Po narození dítěte s ním musí trávit většinu svého času. Nezbyvá jim tudíž čas, ve kterém by mohly zajistit hmotné zabezpečení pro sebe a potomky. Stávají se závislé na svém okolí, nejčastěji však na muži. Hledají proto partnery, kteří jsou nejen fyzicky zdatní (pro početí zdravého dítěte), ale i schopní se dále o dítě starat a zabezpečit ho. Muži jsou, naproti tomu, podle této teorie, od přírody promiskuitní. Živočišné pudy je vedou k tomu oplodnit co nejvíce žen a tím šířit svůj genetický fond (chtějí zajistit reprodukci svých genů). Sociobiologové takto vysvětlují i znásilnění, muži jsou prostě naprogramováni vykonat sexuální akt s co nejvíce partnerkami. Proti sociobiologům stojí mnoho kritiků, říkají, že ne všichni muži jsou promiskuitní. Navíc se v posledních desetiletích, s rozšířením antikoncepce a s liberalizací sexuálních vztahů, rozdíly mezi promiskuitou žen a mužů stírají (Giddens 1999).

Podle tohoto tvrzení je názor sociobiologie postaven na plození dětí a z toho je odvozeno odlišné chování žen a mužů. Podle Donalda Symonse (1979) se však i homosexuální muži řídí v sexuálním životě samčími instinkty, které navíc nejsou ovlivňovány samičí zdrženlivostí. „I když se homosexuálové...snaží navazovat dlouhodobé intimní vztahy, dokáží je jen stěží udržet. Může za to mužská touha po sexuální pestrosti, bezprecedentní možnosti, které se v homosexuálním prostředí k uspokojení této touhy nabízejí (anonymní orgie, sex na veřejných záchodech s neznámým člověkem, atd.). Heterosexuální muži by stejně ochotně souložili s neznámými partnerkami, kdyby se našlo dost žen, které by o tyto aktivity měly zájem“ (Symons 1979 in Ridley 1999: 149). To ovšem nevylučuje, že homosexuálové nemohou žít ve stabilním svazku. Symons (1992 in Ridley 1999:150) tvrdí, „že touha po monogamním sblížení s životním druhem a zájem o chvilkové hrátky s neznámými osobami nejsou vzájemně se vylučující instinkty.“

Druhým důvodem k promiskuitě homosexuálních mužů je obtížnost při navazování dlouhodobých vztahů. Jak již bylo řečeno, homosexuálové svou orientaci často tají, žijí v heterosexuálním páru atd. Svou sexuální touhu uspokojují dočasnými vztahy a nebo jen jednorázovými sexuálními zážitky. Tento, pro mnohé homosexuály, frustrující jev by mohl být odstraněn větší tolerancí společnosti vůči menšinově orientovaným jedincům. Přestali by svou orientaci skrývat a zakládali by dlouhodobá partnerství.

Jak jsem již napsala v úvodu této podkapitoly homosexuální páry žen jsou méně promiskuitní a jejich vztahy bývají pevnější. Svou roli zde hraje zřejmě fakt, že lesbické páry mají větší možnost „mít spolu dítě.“³⁶ Takovéto rodiny mají větší šanci na dlouhodobou existenci.

Udávaný průměrný počet sexuálních partnerů gayů se u různých autorů liší. V českém prostředí je udávaný počet mezi 20 – 30 partnery za život, z toho 58% menšinově orientovaných mužů mělo v průběhu života styk se ženou (Stehlíková 1995).

8. Homosexualita a společnost

8.1 Z historie do současnosti

Z předešlých stránek vyplývá, že homosexualita není chorobou ani úchylkou, kterou by lidé trpěli. Homosexuálové trpí jen v zajetí určitých společností, které se je snaží vyléčit, či je dokonce za jejich sexualitu trestají. Avšak homosexuálové nebyli a nejsou ve všech kulturách marginalizovanou skupinou. Najdou se kultury, v minulosti i v současnosti, kde byla či je homosexualita plně přijímaným institucionalizovaným jevem. V mnoha společnostech dneška, hlavně euro-amerických, k institucionalizaci dochází.

V době starověkého Řecka byla homosexualita běžným jevem. Sexuální aktivity mezi muži byly zcela legitimní. Její rozšíření bylo markantní v době, kdy se nejvíce rozvíjel život v městských státech³⁷. Běžně se stávalo, že si starší muž namluvil mladíka, s kterým sdílel lože³⁸. Starší muž (erastés) si svého milence (éromenos) často vydržoval. Mladíci bývali při sexuálním aktu v pasivní roli. Takovéto přijetí pasivní role v sexuálním styku bylo u jedinců mužského pohlaví jediné možné. Pasivní role byla běžně připisována pouze ženám. Rozšíření homosexuality v Řecku můžeme v některých případech spojovat s rozvojem výtvarného umění a s kultem krásy nahého těla. Starověcí Řekové kladli na fyzickou krásu velký důraz a obdivovali nahotu. Tato forma estetického cítění byla často propojena s erotickou náklonností (Kalašová 2004).

Římané byly do značné míry ovlivněni starověkým Řeckem. Podle jeho vzoru byli i oni k homosexualitě tolerantní. Avšak více si cenili lásky mezi ženou a mužem. Římané, stejně

---

³⁶ Ženy mohou mít děti z předchozích vztahů s muži. Nebo se mohou s mužem domluvit na sexuálním styku s tím, že chtějí pouze oplodnit. Mohou využít možnosti umělého oplodnění.

³⁷ Předtím existovala hlavně v chrámech bohyně Kybelé. "Muži zasvěcení Kybelé se nechávali vykastrovat a „v ženském převleku prožívali extáze“ (Fanel 2000: 47).

³⁸ Sexuální zaujetí starších mužů chlapci nazýváme pederastie.

jako Řekové pokládali za hanebné, když muž v sexuálním styku zastával pasivní roli. Římané však nevyhledávali lásku mladých chlapců, ale aktivní roli ve styku sehrávali se svými otroky. Častá byla též mužská prostituce.

Je známo, že v Římě byla rozšířena i lesbická láska. Římanky ji provozovali mezi sebou nebo využívali ženských prostitutek. Rozvoj lesbické lásky byl ve starém Římě podporován dvěma fakty: (1) žena měla ve společnosti podřízené postavení a u ostatních žen hledala pocit vážnosti a respekt. (2) stoupající obliba mužské homosexuality odváděla manžele od jejich manželek, ty pak uspokojovaly sexuální touhy spolu (Fanel 2000).

Ve středověku a s rozšířením křesťanství byla pozice homosexuality podřízena církvi. Ta se řídila hlavně výklady Bible. Podle Fanela (2000) středověcí církevní otcové neodsuzovali homosexualitu jako jev sám o sobě, ale jako součást rozkošnictví a prostituce. Byli proti sexuálním rozkoším obecně, mezi heterosexuálními a homosexuálními nedělali rozdíl.

Středověká láska mezi ženami je méně zmapována, pravděpodobně nebyla tak nápadná. Avšak existují materiály, které dokládají, že existovala, např. rukopisy řeholnic bavorského kláštera, ve kterých je popsána jejich vzájemná láska, aj.

Na počátku 18. století se velká evropská města jako Paříž a Amsterdam stala útočištěm homosexuálů, kteří se tu pod rouškou lidské anonymity mohli volně stýkat. Nejen muži, ale i ženy zde k sobě nacházeli citové a tělesné cesty. Vznikaly subkultury homosexuálních mužů a žen. Rozšířeny byly speciální bary, v nichž se scházeli a navazovali kontakty. Perruchot (1969 in Fanel 2000: 253) popisuje ženy v lesbickém baru slovy „mužatky s širokými rameny, vysoko posazenými motýlky a krátkými vlasy nebo zase nývé, přehnaně ženské bytosti, zahalené do křiklavých látek.“

Zásadní změna v přístupu společnosti k homosexuálním partnerským vztahům nastala v roce 1791 ve Francii. V tomto roce byla zrušena trestnost homosexuálních styků mezi dospělými muži (Koubek 2003). V roce 1861 byl v Anglii trest smrti za sodomii nahrazen nucenými pracemi nebo uvězněním. V zemích jako je Rusko, došlo ke zrušení trestu smrti za sodomii.

Dne 15.května 1897 byla v Berlíně založena první organizace na světě, která se programově hodlala zabývat zrovnoprávněním gayů a lesbiček Wissenschaftlich-humanitare Komitee. Organizace vznikla na základě myšlenky vlastní menšinové identity homosexuálů. V tento den se začal organizovat boj za práva gayů a lesbiček (Fanel 2000).

Ve vývoji vedoucím od dekriminalizace k úplnému uznání vztahů lesbiček a gayů můžeme pozorovat tři na sebe navazující období: dekriminalizace homosexuality, následně upravením a přijetím antidiskriminačních zákonů a nakonec uznáním a legalizací partnerských svazků mezi lesbičkami a gayi. Dosažení jednoho stupně znamená volnou cestu ke kroku dalšímu (Waldijk 2000 in Baršová 2002). Fázi dekriminalizace a antidiskriminace má již euro- americká kultura téměř za sebou, v řadě států se již řeší legislativní kroky k uznání homosexuálních párů.

Evropská unie v roce 1994 vyzvala své členské státy, aby umožnily svým homosexuálním občanům uzavřít sňatky nebo registrovaná partnerství³⁹. Mezi evropskými státy, které na výzvu přistoupily můžeme rozeznat několik modelů právního řešení homosexuálních svazků (Koubek 2003, Baršová 2002):

1. Severský model: registrované partnerství a manželství jsou v právním systému zakotveny odděleně.
2. Francouzský model: zde se uzavírá „občanský pakt solidarity“ jde o upravení partnerských vztahů pomocí smlouvy. Pakt mohou uzavřít i heterosexuální páry.
3. Nizozemský model: mezi homosexuály je možné uzavřít manželství, tento svazek má stejný právní základ jako manželství heterosexuálů. Oddané homosexuální páry mají možnost adoptovat děti. V Nizozemí přišel tento zákon, který ruší dosavadní heterosexuální výlučnost manželství v účinnost 1. dubna 2001. Je zatím jediným svého druhu.

Toto rozdělení však není jedinné. Erich Heinze (1995 in Baršová 2002) rozděluje současné přístupy k uznání práva na homosexuální orientaci následovně:

1. Model "minimálního uznání," který je nejnižší hranicí, u níž mluvíme o respektování práva na sexuální orientaci. Byl zde završen proces dekriminalizace.
2. Model "částečného uznání" přidává k dekriminalizaci pravidlo zákazu diskriminace na základě sexuální orientace.
3. Model "širokého uznání" zahrnuje dekriminalizaci, zákaz diskriminace a "afirmativní asimilaci". Ustanovení "afirmativní asimilace" spočívají v aktivní ochraně příslušníků homosexuální minority před prvky násilí, ve výchově obyvatel k

---

³⁹ „Registrované partnerství je institut, který upravuje soužití dvojic stejného pohlaví. Zákon upravuje uzavírání partnerství, podmínky pro jeho zrušení nebo zánik, vzájemné majetkoprávní vztahy partnerů, jejich práva a povinnosti vůči sobě navzájem, vůči institucím a vůči státu. Zákon o registrovaném partnerství dává gay a lesbickým párům právní jistotu“ (Partnerství 2006).

uznání této menšiny atd. Tato opatření zahrnují i některou z forem legalizace homosexuálního partnerství.

4. Model "plného uznání" zahrnuje úplné zrovnoprávnění homosexuálních a heterosexuálních párů. Homosexuální páry mají právo uzavřít manželství.

U obou těchto rozdělení je možný přechod od méně tolerantního k více tolerantnímu přístupu, a to až do plného uznání homosexuálních vztahů po vzoru Nizozemí.

8.2 *Institucionalizovaná homosexualita*

Existují společnosti, ve kterých je homosexualita institucionalizovaný jev od doby, kdy byly tyto společnosti poznány. Jedná se o společnosti, které nespádají pod euro-americkou kulturu. Např.: Skupiny homosexuálů v Indii tvoří speciální společenství tzv. hidžrů. Komunita se udržuje na vědomí vzájemné sounáležitosti. Uvnitř ní se vytvářejí vztahy podobné rodinám. Většina hidžrů vystupuje v roli žen⁴⁰. Uvnitř skupiny je vytvořena určitá hierarchie. V čele skupiny stojí guru, dále pak je vytvořena rada starších. Rada dohlíží, aby byly ve skupině dodržovány vnitřní zákony. V Indii by měl homosexuální jedinec nízký statut a byl by vykázán na okraj společnosti. Skupina takovýchto lidí je však obdařena jistou společenskou vážností s konkrétní společenskou úlohou⁴¹ (Janošová 2000).

V odborné veřejnosti byl dlouho rozšířen názor, že homosexualita u přírodních národů neexistuje a nebo je považována za zvrhlost. Tento názor se začal vyvracet výzkumy antropologů. Oakleyová (2000) se, v rámci homosexuality v přírodních kulturách, zmiňuje o práci C. S. Forda a F. A. Beacha (1951), kteří zkoumali sexuální scénáře chování různých kultur. Podařilo se jim zjistit, že 49 ze 76 společenství pokládá mužskou homosexualitu za zcela normální jev a nestaví proti ní žádné překážky. Většinou ji tato společenství považují za součást sexuálního života mužů, nebo ji berou jako součást náboženského života. V 17 společenstvích šlo také o pozitivní postoj k ženské homosexualitě. V 27 případech kmenů byla homosexualita nepřijímána. Sankce za její provozování měly různý charakter.

Některá společenství, např. etnika Keraki a Kiwai, některé kmeny na Nové Guineji, považují sexuální styk dospělého muže s chlapcem za jeho vstup do dospělosti⁴². Některé kmeny umožňují svým členům bisexuální chování, styk s příslušníky obou pohlaví. V některých

---

⁴⁰ Někteří hidžrové podstupují operace, které je zbavují mužských genitálií.

⁴¹ Udělují požehnání narozeným dětem.

⁴² Na Nové Guineji jsou chlapci ve věku asi 8 let „uváděni homosexuálním stykem“, kde hrají roli příjemců semene, do náboženského a vojenského světa dospělých mužů. Po několika letech v adolescentním věku zastávají roli dárců. Jakmile se však ožení, nesmějí se již těchto aktivit účastnit.“ (Herdt 1996 in Janošová 2000: 36).

kulturách je homosexualita institucionalizovaný jev. Homosexuální menšina zaujímá ve společnosti konkrétní postavení, její role je jasně vymezena. Jako příklad uvedu společenství kmene Mohave, který popsal Georgie Devereux (1937 in Oakleyová 2000). Tento kmen vytvořil dvě nové sociální role. Jednu pro mužské transvestity, kteří v pohlavním styku s mužem hrají roli ženy. Druhou pro homosexuální ženy, které v páru přebírají roli mužskou. V těchto manželstvích přebírají celou roli, včetně chování, jednání a vystupování odpovídajícího „normálního“ vzoru⁴³.

9. Závěr

V této bakalářské diplomové práci jsem se zabývala homosexualitou jakožto sociálním fenoménem. Vědci z různých oborů se snaží přijít na to, čím je homosexualita u lidí způsobena. Já jsem se zaměřila na obory sexuologie a psychologie. Snažila jsem se jejich přístupy k homosexualitě v rámci sociologického pohledu vysvětlit. Dále jsem se zaměřila na sociokulturní faktory a na jejich vliv v procesu utváření názoru společnosti na homosexualitu.

V části věnované homosexualitě v diskurzu sexuologie a lékařské vědy jsem zjistila, že ač se vědci z těchto oborů snažili zjistit původ homosexuality v různých disciplínách lékařství, na žádný uspokojivý výsledek nepřišli. Z tohoto tvrzení vyplývá, že když homosexualita není způsobena odlišnou strukturou mozku, ani není hormonální poruchou a ani není podmíněna geneticky, nemůžeme ji pokládat za nemoc a ani ji léčit. Sexuologové dnes homosexualitu chápou jako celoživotně neměnnou variantu sexuální orientace. Jako taková byla vyškrtána z mezinárodního seznamu nemocí.

V části věnované vlivům společnosti na psychický vývoj homosexuála jsem zjistila, že homosexualita není problémem jedince jako takového, ale jedince žijícího v homofobní společnosti. Věnovala jsem se zde třem největším náboženstvím světa. Ty mají ve společnosti značný vliv, formují její postoje vůči homosexuálům.

Sociokulturní prostředí má velký vliv na proces coming out a na způsob jakým jedinec přijme či odmítne svou homosexuální orientaci. Důkaz o tom, že homosexualita je sociálním konstruktem závislým na sociokulturním prostředí, přináší poslední kapitola. Zde jsem uvedla příklady společností, kde byla homosexualita běžným jevem. V některých kulturách dokonce, pro menšinově orientované jedince, vytvořili nové sociální role.

---

⁴³ „Muži- manželky simulují menstruaci tím, že se každý měsíc pořežou do stehen, vycpáním oděvu simulují těhotenství a imitují porod. Ženy- manželé jsou ve společnosti považovány za otce dětí svých manželek.“ (Devereux 1937 in Oakleyová 2000: 93).

V dnešní moderní euro-americké společnosti postupně dochází k legalizaci partnerských svazků mezi jedinci stejného pohlaví. Můžeme rozlišit několik modelů v rámci uznání těchto svazků. Pro další výzkumy v oblasti homosexuality by bylo zajímavé zjistit, jak obtížný je pro homosexuály coming out v zemi, kde jsou homosexuální svazky plně uznány, na rozdíl od zemí, kde je homosexualita uznána minimálně.

Seznam literatury

- Antonov, V. 1991. „Vývoj a regulace pohlavního systému.“ (online) *Sexuologie*. (cit. 16. 10.2006). Dostupné z: (<http://swami-center.org/cz/text/Sexuologie.html>).
- Baršová, A. 2002. „Partnerství gayů a lesbiček: Kdy dozraje čas pro změnu?“ In: Barša, P. (Ed.). 2002. *Sociální studia 7*. Brno: Masarykova univerzita v Brně.
- Bellinger, G. J. 1998. *Sexualita v náboženstvích světa*. Praha: Academia.
- Bristow, J. 1997. *Sexuality*. London and New York: Routledge.
- Brzek, A., Pondělíčková-Maršlová, J. 1992. *Třetí pohlaví*. Praha: Scientia Medica.
- Faderman, L. 2002. *Krásnější než láska mužů*. Havlíčkův Brod: One Woman Press.
- Fanel, J. 2000. *Gay historie*. Praha: Dauphin.
- Fifková, H. 1998. *O sexu s Hankou*. Praha: Grada Publishing.
- Foucault, M. 1999. *Vůle k vědění. Dějiny sexuality I*. Praha: Herrman a synové.
- Freud, S. 1969. *Vybrané spisy I*. Praha: Avicenum.
- Freud, S. 1996. *Spisy z pozůstalosti 1892- 1938*. Praha: Jiří Kocourek.
- Freud, S. 2000. *Spisy z let 1904- 1905*. Praha: Jiří Kocourek.
- Giddens, A. 1999. *Sociologie*. Praha: Argo.
- Horneyová, K. 2004. *Ženská psychologie*. Praha: Triton.
- Hoschl, C. a kol. 2004. *Psychiatrie*. Praha: Tigris.
- Janošová, P. 2000. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum.
- Kalašová, J. 2004. „Děti ve starověku.“ (online). *Antika*. (cit. 10.12.2006). Dostupné z: (<http://antika.avonet.cz/article.php?ID=1503>).
- Katrňák, T. 1999. „Proměna vnímání sexu a vznik sexuality.“ In: Možný, I. (Ed.). 1999. *Sociální studia 4*. Brno: Masarykova univerzita v Brně.
- Kinsey, A. C. 1966. *Sexual Behaviour in the Human Female*. New York: Pocket Books Edition.
- Koubek, V. 2003. „Vývoj reakce společnosti na homosexualitu.“ In Koubek, V. 2003. *Registrované partnerství a teorie práva* (online). (cit. 10.12.2006). Dostupné z: (http://www.vaclavkoubek.cz/rp-vaculikova/0_1_uvod.phtml).
- Koukolík, F. 1997. *Mozek a jeho duše*. Praha: Makropulos.
- Kratochvíl, S. 1999. *Léčení sexuálních dysfunkcí*. Praha: Grada Publishing.
- LaGard Smith, F. 2004. *Hnutí homosexuálů*. Praha: Eugene – Oregon.
- Laumann, O. E. Gagnon, J. H. 1995. „A Sociological Perspective on Sexual Action.“ In: Parker, R. G., Gagnon, J.H. 1995. *Conceiving Sexuality. Approaches to Sex Research in a Postmodern World*. New York and London: Routledge.
- Macek, P. 1999. *Adolescence*. Praha: Portál.

- Malysa, M. 2002. *Gay adolescence*. Oborová práce. Brno: FSS MU.
- Marieb, E. N., Mallatt, J. 2005. *Anatomie lidského těla*. Brno: CP Books.
- Oakleyová, A. 2000. *Pohlaví, gender a společnost*. Praha: Portál.
- Pavlincová, H., Horyna, B. 2003. *Judaismus, Křesťanství, Islám*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc.
- Procházka, I. 2002. *Coming out: průvodce obdobím nejistoty, kdy kluci a holky hledají sami sebe*. Brno: Stud.
- Procházka, I. 2002. „Diferenciální diagnostika.“ In: Fifková, H. a kol. 2002. *Transsexualita. Diagnostika a léčba*. Praha: Grada Publishing.
- Ridley, M. 1999. *Červená královna, sexualita a vývoj lidské přirozenosti*. Praha: Mladá fronta.
- Rupp, L. J. 2002. *Vytoužená minulost: dějiny lásky a sexuality mezi osobami stejného pohlaví v Americe od příchodu Evropanů po současnost*. Praha: One Woman Press.
- Spargo, T. 2001. *Foucault a teorie podivného*. Praha: Triton.
- Stehlíková, D. a kol. 1995. *Homosexualita, společnost, AIDS v ČR*. Praha: Orbis.
- Vágnerová, M. 2005. *Vývojová psychologie I*. Praha: Karolinum.
- Weiss, P., Zvěřina, J. 2001. *Sexuální chování v ČR- situace a trendy*. Praha: Portál.
- Weiss, P. 2002. *Sexuální deviace*. Praha: Portál.
- Zvěřina, J. 2003. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. Brno: Akademické nakladatelství.

10. Internetové stránky

- Exodus – Občanské sdružení. „Homosexualita: normální varianta lidského chování?“ (online). (cit. 8.11.2006). Dostupné z: (<http://www.homosexualita.cz/content.html?c=100#15>).
- Partnerství. (online). (cit. 8.11.2006). Dostupné z: (<http://www.partnerstvi.cz/rp-uvod/>).
- Baccelo. Suddeutsche Zeitung. "Žonglování podporuje růst mozku." (online). (cit. 25.11.2006). Dostupné z: (<http://malek.softech.cz/activemag/article.asp?id=108&action=showarticle&magid=20>).
- Wikipedie. "Biologie a psychologie homosexuality." (online). (cit. 4.11.2006). Dostupné z: (http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/131099homosexualita#Biologie_a_psychologie_homosexuality).
- 004. cz. "Léčení homosexuality." (online). (cit. 9.12.2006). Dostupné z: (<http://www.004.cz/view.php?cislocclanku=2005071518-h--homosexualita-leceni->).

11. Jmenný index

Antonov (20, 21)   Heinze (33, 34)   Plummer (11)
Bailey (23)   Herdt (34)   Procházka (9, 12, 27, 28,
Bankert (8, 11)   Horneyová (27)   29)
Baršová (33, 34)   Hoschl (26, 27)   Ridley (29, 30)
Beach (34)   Janošová (9, 11, 12, 13,
Bellinger (24)   14, 16, 22, 23, 24, 28, 34)
Bristow (5)   Kalašová (31)   Rupp (13)
Brzek (9, 12, 16, 21)   Katrňák (5)   Říčan (12)
Cabai (13)   Kinsey (10, 13)   Satinover (19)
Cohen (27)   Koubek (32, 33)   Sawin- Williams (27)
Cooper (24)   Koukolík (15)   Spargo (5)
Devereux (35)   Krafft- Ebing (8, 14)   Stehlíková (25, 26, 29, 31)
Dubaj (9)   Kratochvíl (22, 28)   Stein (13)
Efhard (28)   LaGard Smith (18, 23)   Symons (30)
Faderman (14)   Lauman (5)   Vágnerová (18)
Fanel (31, 32)   Macek (27)   Waaldijk (33)
Fifková (8, 9, 28)   Mallat (16)   Weeks (5)
Ford (34)   Malysa (27)   Weiss (10)
Foucault (5)   Marieb (16)   West (11)
Freud (5, 17)   Oakleyová (10, 11, 34,
Gagon (5)   35)   Wilson (29)
Giddens (11, 29, 30)   Pavlincová (23, 25)   Witham (18)
Hammer (18, 19)   Perruchot (32)   Zvěřina (8, 10, 14, 18, 26,
27, 28, 29)

12. Anotace Český

Homosexualita v diskurzu psychologie, sexuologie a sociologie je přehledová práce zaměřená na homosexualitu a její sociální konstrukt. Text popisuje proměnlivé postavení homosexuála a homosexuality ve vědních oborech jako je psychologie a sexuologie a zasazuje jej do historického a sociologického kontextu. Homosexualita je v práci prezentovaná jako sociální konstrukt, který se mění v závislosti na době a společnosti v které ho vnímáme.

Homosexualita je vnímána jako jeden z projevů sexuality. Dnes je v euro-americké společnosti považována za vrozenou a celoživotně neměnnou součást lidské identity.

Cílem mé práce je, za pomoci výše zmíněných vědních disciplín, ukázat čtenáři, jak je postoj k homosexualitě determinován společností. A jak se postoje společnosti odráží na jednání a prožívání homosexuálně orientovaného jedince.

13. Anotace Anglicky

Homosexuality in discursus of psychology, sexology and sociology is a survey thesis focused on the homosexuality and its social construct. In text there is described variable status of homosexual and homosexuality in the field of psychology and sexology and contextualizes it into the historical and sociological context. Homosexuality is in this thesis presented as a social construct changing in dependence on the time and society in which is perceived.

Homosexuality is perceived as to be one of the sexuality manifestations. Nowadays, it is considered in Euro-American zone to be congenital and for the whole life unchangeable part of human identity.

The goal of this thesis is to show how the society determines the attitude towards homosexualas, and how the attitudes of society are reflected in behaviour and experience of homosexual-oriented individuality by means o above mentioned science branches.

